TRANSFORMACJE PRAWA PRYWATNEGO
3/2026 ISSN 1641–1609

JAN TYMOTEUSZ KWIECIEŃ*

OGRANICZENIA ROZPORZĄDZANIA UDZIAŁAMI WYNIKAJĄCE Z UMOWY SPÓŁKI W JEDNOOSOBOWEJ SPÓŁCE Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

I. WPROWADZENIE

Jednoosobowe spółki kapitałowe[1], czyli zgodnie z art. 4 § 1 pkt 3 Kodeksu spółek handlowych[2] (dalej: k.s.h.) takie, w których wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza (dalej: spółka/i jednoosobowa/e), zwłaszcza jednoosobowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: sp. z o.o.) (dalej: jednoosobowa/e sp. z o.o.), bardzo często występują w obrocie gospodarczym[3]. Są one specyficznymi podmiotami. Co do zasady bowiem w polskim porządku prawnym do tworzenia i funkcjonowania podmiotów gospodarczych niebędących osobami fizycznymi, między innymi spółek osobowych[4],

* *Autor jest doktorantem w Szkole Doktorskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (dyscyplina nauki prawne) oraz absolwentem studiów prawniczych na Uniwersytecie Jagiellońskim; ORCID: 0009-0005-3084-4364.*

[1] W polskim porządku prawnym każda z istniejących obecnie spółek kapitałowych, tj. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna, może być spółką jednoosobową (bądź od początku jej funkcjonowania, bądź stać się taką spółką, gdy wszystkie udziały/akcje zostaną skupione „w ręku" jednego wspólnika/akcjonariusza). Spółką jednoosobową nie może być zaś co do zasady żadna ze spółek osobowych (w tym zakresie zob. przyp. 4 poniżej).

[2] Ustawa z 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.).

[3] Zgodnie z rankingiem przygotowanym przez dziennik Rzeczpospolita (https://rankingi.rp.pl/lista500/2025#four; dostęp: 8 stycznia 2026 r.) aż sześć z dwudziestu spółek osiągających największe roczne przychody w Polsce (samodzielnie lub w ramach kontrolowanej przez siebie grupy spółek) było spółkami jednoosobowymi (Jeronimo Martins S.A., Totalizator Sportowy sp. z o.o., Orlen Paliwa sp. z o.o., Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., Volkswagen Poznań sp. z o.o., LG Energy Solution sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Specjał sp. z o.o., Żabka Polska sp. z o.o.).

[4] Zgodnie z definicją spółki jednoosobowej z art. 4 § 1 pkt 3 k.s.h. spółką taką może być jedynie spółka kapitałowa. Wskazać należy jednak dwa następujące przypadki dotyczące spółek osobowych. Pierwszym z nich jest ten wskazany w art. 98 § 2 k.s.h. (spółka partnerska mająca tylko jednego partnera może funkcjonować jeszcze

spółdzielni[5] lub innych zrzeszeń, których głównym celem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej, na przykład stowarzyszeń[6] czy organizacji pracodawców[7], wymagane jest współdziałanie co najmniej dwóch formalnie odrębnych podmiotów.

Analizując regulacje dotyczące spółek jednoosobowych w polskim prawie, można początkowo dojść do konkluzji, że nie różnią się one zasadniczo od tych dotyczących spółek kapitałowych, w których występuje co najmniej dwóch wspólników/akcjonariuszy (dalej: spółka/i wieloosobowa/e). Polski ustawodawca w Kodeksie spółek handlowych nie zdecydował się bowiem na odrębne uregulowanie spółek jednoosobowych, tylko przewidział dla nich pewne przepisy szczególne w dziale regulującym daną spółkę kapitałową. Badając jednak gruntownie problematykę spółek jednoosobowych, należy skonstatować, że przepisy Kodeksu spółek handlowych nie rozwiązują wprost wielu problemów w zakresie ich funkcjonowania. Jednym z ważniejszych i godnych analizy zagadnień dotyczących spółek jednoosobowych jest kwestia ograniczenia rozporządzania udziałami/akcjami[8]. Przepisy Kodeksu spółek handlowych nie zawierają w tym zakresie dla spółek jednoosobowych żadnych szczególnych regulacji. Powstaje więc pytanie, czy w spółkach jednoosobowych ograniczenia rozporządzania udziałami/akcjami oraz skutki rozporządzenia wbrew tym ograniczeniom będą wyglądać tak samo jak w spółkach wieloosobowych. Może wydawać się ono tylko teoretyczne, z tego powodu, że wprowadzenie takich ograniczeń w spółce jednoosobowej wydaje się pozbawione sensu, a nawet gdyby miało miejsce, to jedyny wspólnik/akcjonariusz powinien móc bez problemu dokonać niezbędnych dla rozporządzenia udziałami/akcjami czynności. Jednakże, jak pokazują przypadki występujące w praktyce obrotu gospodarczego, zdarzają się sytuacje, w których w spółkach jednoosobowych występują ograniczenia rozporządzania udziałami/akcjami i dochodzi do rozporządzania prawami udziałowymi „formalnie" wbrew nim.

W niniejszym artykule przeanalizowana zostanie problematyka ograniczenia rozporządzania prawami udziałowymi w spółkach jednoosobowych na przykładzie zbadania tego zagadnienia w jednoosobowej sp. z o.o. Wybór tej spółki uzasadnio-

przez rok od dnia, w którym w spółce pozostał tylko ten partner). Drugi dotyczy spółki komandytowo-akcyjnej, w której jedyny komplementariusz objął wszystkie akcje, co wzbudza jednak wątpliwości w doktrynie. Możliwość taką dopuszcza np. M. Rodzynkiewicz: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 7, Warszawa 2018, art. 4, pkt 3, art. 129, pkt 2. Zob. w tym zakresie także R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Art. 129* (w:) J.P. Naworski, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, Warszawa 2011, pkt 2, LEX, oraz W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss: *Prawo spółek*, wyd. 3, Warszawa 2019, s. 158.

[5] Zob. w tym zakresie m.in. art. 6 § 2 oraz art. 15 § 1 i 5 ustawy z 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 521).

[6] Zob. w tym zakresie m.in. art. 2 ust. 1, art. 9, 34, 40 ust. 2 oraz art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy z 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 2261).

[7] Zob. w tym zakresie m.in. art. 7 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 423).

[8] W zakresie uzasadnienia używania terminu „ograniczania rozporządzania udziałami" zob. przyp. 37–40.

ny jest tym, że sp. z o.o. jest zdecydowanie najpopularniejszą spółką występującą w polskim obrocie gospodarczym, stanowiąc niemal 90% wszystkich spółek handlowych w Polsce[9]. Statystycznie więc to w jednoosobowych sp. z o.o. najczęściej mogą powstawać ewentualne problemy związane z ograniczeniami rozporządzania prawami udziałowymi. Dodatkowo regulacje dotyczące spółki jednoosobowej oraz ograniczeń rozporządzania akcjami dla prostej spółki akcyjnej (dalej: P.S.A.) oraz spółki akcyjnej (dalej: S.A.) są w dużej mierze podobne do tych w sp. z o.o. W związku z tym rozważania poczynione w zakresie jednoosobowej sp. z o.o. będzie można w istotnym zakresie odnieść także do P.S.A. i S.A. Celem niniejszego artykułu jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w jednoosobowej sp. z o.o. w ogóle stosuje się instytucję ograniczenia rozporządzenia udziałami, oraz zbadanie różnych konfiguracji, w jakich może ona występować w tej spółce. W celu uniknięcia wątpliwości przedmiotem omawianej tematyki będą tylko ograniczenia ustanowione w umowie sp. z o.o. (dalej: US)[10]. W związku z tym artykuł nie będzie poruszać kwestii publicznoprawnych ograniczeń rozporządzania udziałami, które wynikają ze szczególnych przepisów ustawowych dotyczących na przykład spółek z udziałem Skarbu Państwa[11], spółek prowadzących określony rodzaj działalności[12] lub wyróżnionych na inne szczególne kryterium[13] czy konieczności uzyskania zgód organów antymonopolowych[14]. Takie podejście uzasadnione jest tym, że wspomniane wyżej ograniczenia mają inny charakter (publicznoprawny) oraz cel (zapewnienie organom państwowym kontroli nad strukturą udziałową określonego rodzaju spółek) niż ograniczenia ustanowione w US. Inne są także skutki naruszenia tych

[9] Według danych, opracowanych przez mgbi.pl na podstawie danych w rejestrze REGON (https://www.mgbi.pl/blog/jak-wygladala-aktywnosc-firm-w-iii-kwartale-2025-r/; dostęp: 8 stycznia 2026 r.), na koniec III kwartału 2025 r. liczba poszczególnych spółek handlowych w Polsce prezentowała się następująco: 1) sp. z o.o. — 617,6 tys.; 2) spółki komandytowe — 31,7 tys.; 3) spółki jawne — 30,8 tys.; 4) S.A. — 9,1 tys.; 5) P.S.A. — 3,5 tys.: 6) spółki komandytowo-akcyjne — 3,5 tys.; 7) spółki partnerskie — 2,4 tys. Odnotować należy, że tendencję wzrostową w stosunku do III kwartału 2024 r. odnotowały jedynie sp. z o.o. (+36 tys.) oraz prosta spółka akcyjna (+0,7 tys.). Dla porównania na koniec III kwartału 2025 r. w Polsce ok. 279,7 tys. działalności było prowadzonych w ramach spółek cywilnych oraz funkcjonowało ok. 2,6 tys. oddziałów przedsiębiorców zagranicznych. Z powyższego wynika więc, że ok. 88,4% wszystkich spółek handlowych w Polsce stanowią sp. z o.o.

[10] Przez pojęcie „umowa spółki" („US") używane w niniejszym artykule, zgodnie z art. 4 ust. 2 k.s.h., należy również rozumieć akt założycielski jedynego wspólnika.

[11] Zob. w tym zakresie m.in. art. 11–13 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 373).

[12] Zob. w tym zakresie np. art. 106–107 ustawy z 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 722), art. 72a–72c ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 623) oraz art. 4–12, 12b–12k ustawy z 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 47).

[13] Zob. w tym zakresie np. art. 3b–3d ustawy z 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1796) oraz art. 3a ustawy z 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 941).

[14] Zob. w tym zakresie m.in. art. 1–4 i art. 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 z 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2004 r., s. 1–22) oraz art. 13–23 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1714).

ograniczeń — w przypadku ograniczeń ustawowych mogą się one znacząco różnić, gdyż co do zasady dana ustawa je precyzuje.

Artykuł ma następującą strukturę — w pkt II omówiono sposób uregulowania jednoosobowej sp. z o.o. oraz instytucji ograniczenia rozporządzania udziałami w US w polskim prawie, po czym w pkt III oraz IV przeprowadzono analizę dotyczącą stosowania tych ograniczeń w jednoosobowej sp. z o.o. wraz ze zbadaniem poszczególnych wariantów, w jakich mogę one występować. Artykuł kończy się wnioskami przedstawionymi w pkt V.

II. REGULACJA JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O. ORAZ OGRANICZEŃ ROZPORZĄDZANIA UDZIAŁAMI WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY SPÓŁKI

Tworzenie i funkcjonowanie jednoosobowych sp. z o.o. nie było początkowo wprost przewidziane w przepisach polskiego prawa, a zmiany w tym zakresie zostały wymuszone przez praktykę obrotu gospodarczego[15]. Obecny stan prawny, *explicite* dopuszczający taki stan rzeczy, istnieje od początku obowiązywania Kodeksu spółek handlowych i jest podyktowany wymogami prawa unijnego wynikającymi z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/102/WE z 16 września 2009 r. w sprawie prawa spółek, dotyczącej jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: dyrektywa 2009/102/WE)[16]. Jak już wspomniano, polski prawodawca nie zdecydował się na regulację jednoosobowej sp. z o.o. w odrębnych przepisach, tak jak ma to miejsce na przykład w prawie węgierskim[17]. Zamiast tego w przepisach Kodeksu spółek handlowych zamieścił jedynie nieliczne regulacje szczególne odnoszące się wprost do jednoosobowych sp. z o.o. Z punktu widzenia tematyki niniejszego artykułu należy wymienić w szczególności[18]:

[15] Zob. S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa handlowego*, t. 2B, *Prawo umów handlowych*, pod red. A. Szumańskiego, wyd. 3, Warszawa 2019, nb 90, Legalis.

[16] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/102/WE z 16 września 2009 r. w sprawie prawa spółek, dotycząca jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. Urz. UE L 258 z 1.10.2009 r., s. 20–25). Oprócz nałożenia na państwa członkowskie Unii obowiązku umożliwienia tworzenia i funkcjonowania jednoosobowych sp. z o.o. jej celem jest również zapewnienie minimalnych standardów przejrzystości w relacji pomiędzy jedynym wspólnikiem a spółką oraz uregulowanie problematyki konfliktu interesów występującego pomiędzy nimi — zob. np. Z. Jara: *Art. 156* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 3, Legalis, oraz A. Opalski: *Art. 156* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 4, Legalis.

[17] Za: S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 126.

[18] Oprócz wymienionych poniżej przepisów regulacje szczególne dla jednoosobowych sp. z o.o. zostały uregulowane w art. 21^4 § 2, art. 21^{12} § 2, art. 151 § 2, art. 300^1 § 2, art. 301 § 1 zdanie drugie, art. 162, 516 § 6, art. 516^5 § 4, art. 516^6 § 3, art. 550^7 § 4, art. 550^8 § 2, art. 557 § 3, art. 580^5 § 4 i art. 580^6 § 3 k.s.h.

- art. 156 k.s.h., zgodnie z którym w jednoosobowej sp. z o.o. jedyny wspólnik (dalej: JW) wykonuje wszystkie uprawnienia przysługujące zgromadzeniu wspólników (dalej: ZW), a przepisy o ZW stosuje się odpowiednio (co nie oznacza, że w jednoosobowej sp. z o.o. nie istnieje ZW[19], przy czym podkreśla się różnice wynikające z konieczności odpowiedniego stosowania przepisów o ZW[20]);
- art. 173 § 1 k.s.h., zgodnie z którym w przypadku jednoosobowej sp. z o.o. oświadczenia woli JW składane spółce wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności, chyba że ustawa stanowi inaczej (celem tego przepisu jest stworzenie minimalnych ram transparentności w czynnościach pomiędzy JW a spółką oraz przeciwdziałanie potencjalnym nadużyciom, które mogą wynikać ze specjalnego statusu JW, m.in. dla zapewnienia ochrony wierzycieli spółki)[21];
- art. 210 § 2 k.s.h., zgodnie z którym jeżeli JW jest jedynym członkiem zarządu, czynność prawna między nim a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego oraz zawiadomienia sądu rejestrowego[22] (artykuł ten, podobnie jak wymieniony wyżej art. 173 § 1 k.s.h., ma na celu przeciwdziałanie potencjalnym nadużyciom oraz stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 173 § 1 k.s.h.[23]).

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę tylko literalną analizę Kodeksu spółek handlowych, stwierdzić można by, że do jednoosobowej sp. z o.o. zastosowanie będą miały wszystkie przepisy regulujące sp. z o.o., z wyjątkiem tych, których stosowanie Kodeksu spółek handlowych wyklucza lub modyfikuje. Tak stawianą hipotezę należy jednak poddać rewizji. Ze względu na charakter jednoosobowej sp. z o.o. nie wydaje się bowiem zasadne stosowanie do niej wszystkich przepisów Kodeksu spółek handlowych odnoszących się do sp. z o.o. Wynika to z jej specyfiki, która czyni stosowanie do niej niektórych regulacji, z natury odnoszących się do

[19] Tak np. Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 4; A. Opalski: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 1, 6 wraz z przywołaną tam literaturą; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 24, oraz wyrok WSA w Warszawie z 31 marca 2015 r., III SA/Wa 2925/14, Legalis. Odmienne, mniejszościowe stanowisko, zajmuje A. Nowacki: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. I, *Komentarz. Art. 151–226 KSH*, Warszawa 2018, art. 156, nb 13.

[20] Jak wskazuje np. A. Opalski: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 8, oraz J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 156* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, Warszawa 2024, nb 3, nakaz odpowiedniego stosowania w jednoosobowej sp. z o.o. przepisów o ZW oznacza, że normy te stosuje się wprost, z modyfikacjami albo wcale, co pozwala na ich elastyczne dostosowanie do przypadku realizowania uprawnień ZW przez JW.

[21] Zob. np. A. Opalski: *Art. 173* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 3, Legalis; S. Sołtysiński, A. Herbet: *Art. 173* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, nb 2; S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 166.

[22] Zgodnie z art. 210 § 3 k.s.h. wymogów tych nie stosuje się do czynności prawnej dokonywanej przy wykorzystaniu wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym.

[23] Tak np. R. Pabis: *Art. 173* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, nb 9, Legalis; A. Rachwał: *Art. 156 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa handlowego*, t. 2A, *Prawo umów handlowych*, pod red. A. Szumańskiego, wyd. 3, Warszawa 2019, nb 463, Legalis; S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 165.

wieloosobowych sp. z o.o., pozbawione jakiegokolwiek uzasadnienia, niecelowe czy wręcz niemożliwe[24]. Przykładowo jako takie regulacje wymienia się przepisy dotyczące wymogu tajnego głosowania (art. 247 § 2 k.s.h.)[25], praw mniejszości do zwołania ZW (art. 236 i 237 k.s.h.)[26], podejmowania uchwał większością głosów (art. 245 i 246 k.s.h.)[27], zakazu podejmowania działań konkurencyjnych przez JW jako członka zarządu (art. 211 k.s.h.), jeżeli członków zarządu powołuje ZW[28], czy wskazany przez Sąd Najwyższy art. 230 k.s.h. (nakazuje on podjęcie uchwały wspólników dla zaciągnięcia zobowiązania do świadczenia o wartości dwukrotnie przewyższającej wysokość kapitału zakładowego, o ile US nie stanowi inaczej) w przypadku, gdy JW jest jedynym członkiem zarządu[29]. Kontrowersje budzi natomiast stosowanie w jednoosobowej sp. z o.o. art. 15 k.s.h., w zakresie konieczności wyrażenia zgody przez ZW na zawarcie przez spółkę określonego rodzaju umów z JW będącym jedną z osób wskazanych w tym przepisie[30], a także art. 244 k.s.h. (konieczność powstrzymania się przez wspólnika w głosowaniu nad uchwałami dotyczącymi jego odpowiedzialności wobec spółki, w tym nad udzieleniem mu absolutorium)[31]. W związku z powyższym stwierdzić należy, że w świetle przepisów

[24] Jak wskazują np. Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 4, oraz K. Kruczalak (w:) J. Brol, M. du Vall, J. Frąckowiak, W.J. Katner, A. Kidyba, E. Kiedrowicz, T. Komosa, C. Kosikowski, E. Nowińska, W. Opalski, U. Promińska, W. Pyzioł, A.P. Skoczylas, K. Kruczalak: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2001, art. 156. Nakaz odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu spółek handlowych w przypadku jednoosobowej sp. z o.o. ze względu na jej charakter odnosi się również do innych przepisów Kodeksu spółek handlowych niż dotyczące ZW; podobnie W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss: *Prawo…*, *op. cit.*, s. 272. S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 85, podkreślają z kolei, że w jednoosobowej sp. z o.o. następuje daleko idąca deformacja jej organizacyjnych elementów, wynikająca z faktu, iż pojawia się w niej tylko jeden wspólnik.

[25] Tak np. Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 8, oraz K. Kopaczyńska-Pieczniak: *Art. 156* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. II, *Komentarz do art. 151–300*, pod red. A. Kidyby, Warszawa 2018, art. 156, pkt 11.

[26] Tak np. M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 156, pkt 3.

[27] *Ibidem*, pkt 3.

[28] Tak np. A. Karolak: *Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2006, s. 147 i 148; W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss: *Prawo…*, *op. cit.*, s. 272, oraz S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 147.

[29] Wyrok SN z 28 maja 2015 r., III CSK 290/14, LEX nr 1764813, zgodnie z którym w świetle celu uregulowania zawartego w art. 230 k.s.h., którym jest ochrona wspólników i spółki przed nieodpowiedzialnymi działaniami członków zarządu, nie ma uzasadnienia stosowanie art. 230 k.s.h. do jednoosobowych sp. z o.o., w których JW jest też jedynym członkiem zarządu. Podobnie wyrok SN z 19 stycznia 2007 r., III CSK 360/06, OSNC-ZD 2008, nr 1, poz. 16.

[30] Przeciwko stosowaniu w jednoosobowej sp. z o.o. art. 15 k.s.h., jeżeli osobą, o której mowa w art. 15 k.s.h., jest JW — D. Kupryjańczyk: *Art. 15* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 7, Legalis; M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 15, pkt 6; M. Tofel: *Art. 15* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, nb 16, Legalis. Odmiennie J. Grykiel: *Art. 15* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300[134]*, pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, nb 23, Legalis, oraz A. Opalski: *Art. 15* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IA, *Spółki osobowe. Komentarz. Art. 1–36*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2024, nb 17, Legalis.

[31] Za jego stosowaniem (a więc w konsekwencji brakiem możliwości udzielenia absolutorium JW będącemu członkiem zarządu w jednoosobowej sp. z o.o. — J.T.K.) opowiadają się np. A. Kidyba: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, wyd. 5, Warszawa 2009, art. 156, nb 5, Legalis; M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 156, pkt 4; A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 156, nb 28; K. Strzelczyk: *Art. 244* (w:) J.P. Naworski, J. Rodziewicz, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2011, pkt 4, LEX. Odmienne

Kodeksu spółek handlowych oraz poglądów doktryny i orzecznictwa do jednoosobowych sp. z o.o. stosuje się wszystkie przepisy Kodeksu spółek handlowych dotyczące sp. z o.o., z wyjątkiem przepisów:

- których stosowanie bezpośrednio wyłączają przepisy Kodeksu spółek handlowych (np. art. 210 § 1 k.s.h.);
- których bezpośrednie stosowanie jest wyłączone na rzecz ich odpowiedniego stosowania (przepisy o ZW zgodnie z art. 156 k.s.h.); oraz
- których stosowanie wprawdzie nie jest wprost wyłączone lub zmodyfikowane przez Kodeks spółek handlowych, jednak ich zastosowanie w związku z naturą jednoosobowej sp. z o.o. byłoby bezcelowe, prowadzące do absurdalnych i niepożądanych skutków lub *de facto* niemożliwe.

Jeżeli chodzi zaś o problematykę ograniczeń rozporządzania udziałami wynikających z US, to wskazać należy, że jest ona obszerna, skomplikowana oraz wywołuje liczne kontrowersje w nauce prawa i orzecznictwie. W związku z tym, a także z uwagi na cele niniejszego artykułu, zagadnienie to zostanie jedynie krótko omówione w ujęciu ogólnym, na potrzeby dalszych rozważań przedstawionych w opracowaniu. Podstawą ograniczeń rozporządzenia udziałami jest art. 182 § 1 k.s.h., zgodnie z którym zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz zastawienie udziału US może uzależnić od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć [32]. Ograniczenia te więc dla ich rozszerzonej skuteczności[33] muszą znaleźć się bezpośrednio w US[34]. W Kodeksie spółek handlowych uregulowany został tylko pewien przykładowy model ograniczenia rozporządzania udziałami (polegający na konieczności uzyskania zgody spółki), pozostawiając wspólnikom dużą swobodę w zakresie regulowania go w odmienny sposób na zasadzie swobody umów zgodnie z art. 182 § 1 i 2 k.s.h. oraz art. 353[1] Kodeksu cywilnego[35] (dalej: k.c.) w zw. z art. 2 k.s.h.[36] Artykuł 182 § 1 k.s.h. stanowi o „zbyciu" oraz „zastawieniu" udziału, co jest redakcją odmienną w stosunku do analogicznych regulacji w P.S.A. (art. 300[39] § 1 k.s.h.) i S.A. (art. 337 § 2 k.s.h.), w których to przepisach jest mowa

stanowisko prezentują m.in. Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 9; A. Opalski: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 8; R. Pabis: *Art. 182* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, nb 15, Legalis; A. Szajkowski, M. Tarska, A. Szumański: *Art. 244* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, nb 10 i 11. Zob. w tym zakresie też A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 222–230.

[32] Jest więc to model odmienny od tego przyjętego w spółkach osobowych, w którym każdy wspólnik dysponuje prawem wypowiedzenia umowy spółki ze skutkiem (co do zasady) w postaci rozwiązania spółki (art. 58 pkt 5 k.s.h.), a przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy umowa spółki tak stanowi i zasadniczo za zgodą wszystkich pozostałych wspólników (art. 10 § 1 i 2 k.s.h.).

[33] W zakresie rozszerzonej skuteczności ograniczenia rozporządzenia udziałami zob. przyp. 44 poniżej.

[34] Jako jeden z wielu A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 7.

[35] Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. — Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 795 ze zm.).

[36] Tak np. A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 182* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, nb 7, Legalis; wyrok SN z 1 grudnia 2011 r., I CSK 132/11, LEX nr 1129069.

o ograniczeniu „rozporządzenia" akcjami. Jednak ze względów systemowych, jako że sp. z o.o. jest spółką o ściślejszych więziach osobowych niż S.A.[37], a także celowościowych (w przeciwnym wypadku można by obchodzić zakaz zbywania np. poprzez ustanowienie użytkowania), przepis ten należy rozumieć jako dający podstawy również do ograniczenia innych form rozporządzania udziałami[38], takich jak na przykład ustanowienie użytkowania na udziałach[39] czy nawet, jak wskazują niektórzy autorzy, wydzierżawienie udziałów[40]. Z tego powodu w niniejszym artykule używane jest pojęcie „ograniczenie/a rozporządzania udziałami".

Ograniczenia rozporządzenia udziałami są wyjątkiem od ogólnej zasady prawa cywilnego, jaką jest swobodna rozporządzalność prawami zbywalnymi, o której mowa w art. 57 § 1 k.c.[41], w związku z czym ich zakres nie może być interpretowany rozszerzająco[42]. Ustanowienie ograniczeń rozporządzania udziałami jest rozumiane jako ograniczenie kompetencji wspólnika do rozporządzenia udziałami (do czasu spełnienia określonych przesłanek, które zawiera dane ograniczenie, lub zniesienia tego ograniczenia — J.T.K.)[43], które ma nie tylko skutek *inter partes*, lecz także *erga omnes*[44]. Wyróżnia się między innymi następujące rodzaje ograniczeń rozporządzania udziałami w sp. z o.o.[45]:

[37] Zob. np. A. Opalski: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 16, 17, Legalis.

[38] *Ibidem*, nb 3.

[39] Tak np. A. Herbet: *Art. 182 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa prywatnego*, t. 17A, *Prawo spółek kapitałowych*, pod red. S. Sołtysińskiego, Warszawa 2006, nb 169, Legalis; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 3; R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Art. 182* (w:) J.P. Naworski, J. Rodziewicz, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2011, pkt 5, LEX. Przeciwko temu stanowisku są zaś M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 182 pkt 3, oraz M. Stanik: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 18, Legalis; R. Pabis: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 18.

[40] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 14, oraz na gruncie S.A. S. Sołtysiński, M. Mataczyński: *Art. 337* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański. J. Szwaja: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 3, wyd. 3, Warszawa 2013, nb 11, Legalis, którzy przyjmują szeroką definicję czynności rozporządzających jako wszelkich czynności prawnych, które wywołują skutek w postaci przeniesienia, zniesienia, obciążenia lub innego trwałego osłabienia prawa podmiotowego. Zob. też wyrok SN z 8 października 2004 r., V CK 76/04, OSNC 2005, nr 10, poz. 175, wydany na gruncie art. 46 § 1 pkt 3 Prawa spółdzielczego. Odmiennie (tj. przeciwko możliwości ustanowienia ograniczeń wydzierżawienia udziałów) A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 182, nb 35; R. Pabis: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 18, oraz M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 182 pkt 3.

[41] Tak np. A. Herbet: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 168; R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Art. 182*, *op. cit.*, pkt 6; M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 182 pkt 1; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 1, oraz J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, Warszawa 2024, nb 2, Legalis. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 2 i 42, wskazuje natomiast, że postanowienia umowy spółki wymagające zgody spółki nie powinny być postrzegane jako ograniczające rozporządzalność udziałami w rozumieniu art. 57 § 1 k.c., lecz stanowiące zobowiązania do nierozporządzania (art. 57 § 2 k.c.) o rozszerzonej skuteczności.

[42] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 1 i 6; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 1; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 2.

[43] A. Herbet: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 168.

[44] Tak jako jeden z wielu np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 42, Legalis.

[45] Zob. A. Herbet: *Obrót udziałami w spółce z o.o.*, wyd. 2, Warszawa 2004, s. 195–198.

- ograniczenia polegające na konieczności uzyskania zgody spółki (kodeksowy model wskazany w art. 182 § 1 k.s.h.) lub innego organu/podmiotu, na przykład ZW, rady nadzorczej czy nawet osoby trzeciej[46];
- podmiotowe — wprowadzające określony krąg osób, które mogą być ewentualnymi nabywcami (np. tylko pozostali wspólnicy);
- przedmiotowe — polegające na spełnieniu określonych warunków przedmiotowych przez nabywcę, na przykład wymogu prowadzenia przez nabywcę oznaczonej działalności gospodarczej, posiadania gospodarstwa rolnego czy obowiązku dokonania dodatkowej wpłaty na rzecz spółki lub zamieszkania w danej miejscowości; lub
- temporalne — polegające przeważnie na dopuszczeniu rozporządzenia udziałami bez ograniczeń dopiero po upływie określonego czasu (tzw. *lock up* — J.T.K.)[47].

Mogą występować także ograniczenia, które nie mieszczą się w żadnej z wymienionych kategorii. Należą do nich między innymi: opcje[48], prawo pierwokupu i inne prawa pierwszeństwa[49]. Ograniczenia nie muszą odnosić się do wszystkich udziałów i nie muszą być w stosunku do nich jednakowe[50]. Nie jest jednak dopuszczalne całkowite wyłączenie możliwości rozporządzenia udziałami, a granicą kształtowania ograniczeń jest to, żeby nie uniemożliwiały one wspólnikowi zbycia udziałów, a tym samym nie czyniły go „więźniem spółki”[51].

---

[46] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 17, 20; R. Pabis: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 9, oraz M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 8.

[47] Zob. np. A. Herbet: *Obrót…*, *op. cit.*, s. 197.

[48] Jak wskazuje A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 36, „czystą” opcję zakupu (tj. taką bez klasycznych elementów ograniczenia rozporządzenia udziałem) trudno postrzegać w kategoriach ograniczenia rozporządzenia udziałami w rozumieniu art. 182 § 1 k.s.h. W zakresie opcji zob. więcej m.in. P. Mazur, A. Szlęzak: *Opcje i instrumenty pokrewne* (w:) P. Mazur, A. Szlęzak: *Wybrane umowy w transakcjach mergers & acquisitions (share deals) w świetle KC i KSH*, Warszawa 2022, oraz P. Plesiński: *Umowa opcji call i put w transakcjach fuzji i przejęć*, Warszawa 2024.

[49] Problematyka prawa pierwokupu i pierwszeństwa nabycia udziałów (akcji) jest skomplikowana i budzi liczne kontrowersje. Odnosi się to zwłaszcza do sp. z o.o., gdzie ustawodawca nie przewidział w tym zakresie modelowej regulacji jak w odniesieniu do P.S.A. w art. 300^{42} k.s.h. (przy czym jest to regulacja dyspozytywna i umowa spółki może przewidywać w tym zakresie odmienne regulacje), czy fragmentarycznej regulacji jak w przypadku S.A. w art. 338 § 2 k.s.h. W zakresie prawa pierwokupu pierwszeństwa zob. m.in. A. Herbet: *Obrót…*, *op. cit.*, s. 214–218; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 35, 38 i 39, wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; P. Mazur, A. Szlęzak: *Zagadnienia szczegółowe — instrumenty i ograniczenia obrotu akcjami/udziałami w spółce kapitałowej* (w:) P. Mazur, A. Szlęzak: *Wybrane…*, *op. cit.*, oraz R. Uliasz: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300^{134}*, pod red. R. Wrzecionka, 2025, nb 26–27, Legalis.

[50] Tak np. A. Herbet: *Obrót…*, *op. cit.*, s. 197–198; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 12; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 6 wraz z przywołaną tam literaturą; T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz: *Art. 182*, *op. cit.*, pkt 6.

[51] Jako jeden z wielu A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 6, wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem. Za takie warunki uznaje się także te, które wprawdzie teoretycznie umożliwiają rozporządzenie, jednak w praktyce jego dokonanie jest nadmiernie utrudnione. Zob. w tym zakresie np. A. Herbet: *Obrót…*, *op. cit.*, s. 193–195; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 6; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 1 i 8; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 19 i 20 wraz z powołaną tam literaturą; wyrok SN z 1 grudnia 2011 r., I CSK 132/11, cytowany wyżej, oraz wyrok SA w Poznaniu z 2 kwietnia 2014 r., I ACa 115/14, LEX nr 1498988; wyrok SN z 12 czerwca 2008 r.,

Skutkiem naruszenia ograniczeń rozporządzania udziałami bez przewidzianej w US zgody jest bezskuteczność zawieszona rozporządzenia nimi[52]. W przypadkach zaś, gdy ograniczenie rozporządzania polega na innych restrykcjach przedmiotowych lub podmiotowych, na przykład na wymogu posiadania przez podmiot nabywający określonych cech, to w razie ich naruszenia rozporządzenie udziałami będzie nieważne, gdyż nie wystąpi możliwość sanowania naruszenia takiego ograniczenia[53]. Kontrowersje wywołują natomiast skutki w przypadku naruszenia prawa pierwokupu lub pierwszeństwa[54].

III. PROBLEMATYKA STOSOWALNOŚCI OGRANICZEŃ ROZPORZĄDZANIA UDZIAŁAMI W JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O.

W Kodeksie spółek handlowych brak szczególnych przepisów w kwestii ograniczeń rozporządzania udziałami w jednoosobowych sp. z o.o. Nie oznacza to jednak, że należy w tym zakresie z góry przyjąć bezpośrednie zastosowanie wszystkich regulacji odnoszących się do (wieloosobowych) sp. z o.o.

Przedmiotową analizę należy rozpocząć od tego, że w sp. z o.o. najwyższą władzę mają wspólnicy (będący w sensie ekonomicznym właścicielami spółki). Objawia się to między innymi w tym, że wspólnicy sp. z o.o. decydują o tym, jak będzie funkcjonować spółka, przede wszystkim poprzez przyjęcie treści US. Mogą oni, o ile posiadają wystarczającą liczbę głosów, dowolnie zmienić w każdym momencie jej treść, a tym samym zasady, w oparciu o które działa spółka (oczywiście z uwzględnieniem przepisów prawa). Podkreślić też należy, że niedopuszczalne byłoby przyznanie innemu organowi spółki kompetencji do zmiany US lub uzależnienie skuteczności zmiany US od jej zatwierdzania przez inny organ (np. radę nadzorczą)[55]. Dodatkowo wspólnicy mają prawo do odwoływania członków organów spółki w każdym momencie bez podania przyczyny (art. 203 § 1 k.s.h.). Konsek-

III CSK 8/08, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 53; wyrok SA w Warszawie z 28 lipca 2004 r., I ACa 1704/03, Apel. W-wa 2005, nr 2, poz. 15.

[52] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 41 wraz z przywołaną literaturą i orzecznictwem; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 2; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 13; wyrok SN z 7 września 1993 r., II CRN 60/93, OSNC 1994, nr 7–8, poz. 159; wyrok SN z 9 lutego 2007 r., III CSK 311/06, LEX nr 274197.

[53] A. Opalski, *Art. 182*, *op. cit.*, nb 47; R. Pabis: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 11; T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz: *Art. 182*, *op. cit.*, pkt 6; R. Uliasz: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 26–27, Legalis. W zakresie prawa pierwokupu i pierwszeństwa zob. przyp. 49 powyżej.

[54] W tym zakresie zob. przyp. 49 powyżej.

[55] Tak np. A. Nowacki: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. II, *Komentarz. Art. 227–300 KSH*, 2021, art. 255, nb 17, Legalis; A. Opalski: *Art. 255* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 8, Legalis; R. Wrzecionek: *Art. 255* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300[134]*, pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, nb 2, Legalis.

wencją tego jest konstatacja, że wprowadzenie ograniczeń rozporządzania udziałami jest zależne tylko od decyzji wspólników, gdyż może nastąpić dla swojej rozszerzonej skuteczności jedynie w US. Co za tym idzie, w jednoosobowej sp. z o.o. JW może w dowolnym momencie takie ograniczenie wprowadzić, zmienić lub znieść. Dodać należy, że w ramach badania wniosku o zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS) przez sąd rejestrowy sytuacją w zasadzie niemożliwą byłaby odmowa wpisu zmiany US, polegająca na modyfikacji lub usunięciu postanowień dotyczących ograniczenia rozporządzania udziałami tylko ze względu na sam fakt jej dokonania[56]. W związku z powyższym, nawet w przypadku, gdy to inny organ niż ZW udziela zgody na rozporządzenie udziałami, a w organie tym nie zasiada JW, to może on, jeżeli chciałby rozporządzić udziałami, a nie uzyskiwałby zgody członków tego organu, w dowolnym momencie zmienić US i ograniczenie to znieść lub powołać przychylne sobie osoby do organu wyrażającego zgodę (w tym np. siebie). Warto też dodać, że niektóre inne formy ograniczenia rozporządzenia udziałami, na przykład polegające na obowiązku zaoferowania udziałów innym wspólnikom (prawo pierwszeństwa nabycia, prawo pierwokupu) jednoosobowej sp. z o.o., z oczywistych względów nie będą mogły mieć zastosowania. Przyjrzeć należy się także celowi, który realizują ograniczenia rozporządzania udziałami. Ich beneficjentami są *de facto* określeni wspólnicy spółki. Mają one chronić danego wspólnika/wspólników przed rozporządzeniami dokonanymi przez innego/innych wspólnika/wspólników sprzecznie z interesem chronionych wspólników[57]. Ograniczenia rozporządzania udziałami mają za zadanie zapewnienie ograniczonego i kontrolowanego składu wspólników, w tym ochronę przed przystępowaniem do spółki nowych osób wbrew woli wspólników, którzy tego nie chcą. Dla realizacji celu ograniczenia rozporządzenia udziałami konieczne jest co do zasady więc to, żeby w spółce było co najmniej dwóch wspólników. W jednoosobowej sp. z o.o. nie mamy do czynienia z taką sytuacją. JW jest też co do zasady w pełni decydentem o tym, czy do spółki przystąpi inny wspólnik[58],

[56] Skoro JW wykonuje uprawnienia ZW, które ma wyłączną kompetencję do zmiany US, to może on dyskrecjonalnie zmieniać jej treść, o ile zmiana taka będzie zgodna z prawem. Nawet w obliczu wskazywanego w literaturze szerokiego zakresu kompetencji sądu rejestrowego w odniesieniu do badania zgodności z prawem wniosku o wpis, która obejmuje nie tylko badanie zgodności z bezwzględnie, ale i względnie obowiązującymi przepisami prawa, a nawet postanowieniami US (tak np. P. Popardowski: *Art. 23* (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, pod red. K. Osajdy, wyd. 11, 2025, pkt 6.1, 6.2 i 8, Legalis wraz z przywołaną tam literaturą), zniesienie przez JW ograniczenia rozporządzania udziałami (jeżeli nie wynika ono z wspomnianych w artykule publicznoprawnych przepisów szczególnych) nie może zostać uznane za sprzeczne z którąś z wymienionych grup. Nawet gdyby JW zobowiązał się do nierozporządzania udziałami w spółce wobec podmiotu trzeciego na podstawie kontraktowej (tj. poza US), to podstawą odmowy wpisu przez sąd rejestrowy nie mogłoby być naruszenie tego zobowiązania, gdyż wykraczałoby to poza jego kognicję, o której mowa w art. 23 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 869 ze zm.).

[57] Zob. np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 8, 9, 22 i 29, oraz wyrok SO w Poznaniu z 14 listopada 2014 r., IX GC 819/14, LEX nr 1867970.

[58] W tym miejscu pomijane są sytuacje, w których JW byłby zobowiązany na podstawie stosunków czysto zobowiązaniowych (tj. takich, które nie znajdują swojego odzwierciedlenia w US) zapewnić przystąpienie do

a także czy JW dalej w ogóle będzie wspólnikiem danej spółki. W jednoosobowej sp. z o.o. ograniczenia rozporządzania udziałami wydają się więc w większości przypadków bezprzedmiotowe. Powyższą argumentację zdają się wspierać wspomniane już w niniejszym artykule stanowiska doktryny i orzecznictwa o odmienności jednoosobowej sp. z o.o. oraz braku celowości lub możliwości stosowania w niej niektórych przepisów odnoszących się do wieloosobowych sp. z o.o., pomimo że wyłączenia te nie są zawarte wprost w Kodeksie spółek handlowych[59]. Na odmienność taką zwraca uwagę także orzecznictwo sądowe[60], w tym orzecznictwo Sądu Najwyższego — między innymi poprzez wspomniane już uznanie przez ten sąd za niecelowe stosowanie art. 230 k.s.h. w jednoosobowej sp. z o.o., w której JW jest jedynym członkiem zarządu[61].

Przeciwko argumentacji przemawiającej za tym, że ograniczeń rozporządzania udziałami nie stosuje się w jednoosobowej sp. z o.o., wskazać można, po pierwsze, literalną wykładnię przepisów Kodeksu spółek handlowych. Jak już była mowa, nie przewidują one żadnej odmiennej regulacji w tym zakresie dla jednoosobowych sp. z o.o. W związku z tym argumenty przedstawione powyżej, przemawiające za niestosowaniem instytucji ograniczenia rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o., choć celowościowo wydają się jak najbardziej zasadne, to nie mają swoich podstaw w przepisach prawa. Podkreślić również należy, że wskazywane w doktrynie odmienności dotyczące jednoosobowej sp. z o.o. odnoszą się w większości przypadków do przepisów o ZW (art. 227–254 k.s.h.), co do których odpowiednie stosowanie w jednoosobowej sp. z o.o. (poprzez ich zmodyfikowanie albo niestosowanie w ogóle) ma swoją podstawę w art. 156 k.s.h. Jedynego normatywnego uzasadnienia interpretacji przemawiającej za tym, że w jednoosobowej sp. z o.o. nie stosuje się ograniczania rozporządzania udziałami, można by dopatrywać się w art. 21 i art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej[62]. Pogląd taki jest jednak wysoce wątpliwy ze względu na charakter prawny instytucji ograniczenia rozporządzania udziałami[63].

spółki nowym podmiotom. W takiej sytuacji w razie niewykonania tych zobowiązań narażałby się on jednak tylko na odpowiedzialność kontraktową.

[59] W tym zakresie zob. przyp. 24–31 powyżej.

[60] Zob. np. wyrok SA w Gdańsku z 9 lutego 2021 r., V AGa 158/20, LEX nr 3185286, oraz wyrok SA w Krakowie z 27 marca 2018 r., I AGa 85/18, LEX nr 2576231, które zostały szerzej omówione w przyp. 97 i 117 poniżej.

[61] Wyrok SN z 28 maja 2015 r., III CSK 290/14, cytowany wyżej.

[62] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.). W zakresie konstytucyjnej ochrony praw udziałowych w spółkach handlowych zob. np. P. Bielski: *Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy a natura spółki akcyjnej*, Przegląd Prawa Handlowego (dalej: PPH) 2001, nr 11, s. 19; P. Mazur: *Wybrane problemy związane z określaniem tzw. parytetu wymiany w procesach połączeń spółek kapitałowych*, PPH 2023, nr 11, s. 59; P. Mazur: *Źródło prawa wspólników do informacji o sprawach spółki a wykładnia przepisów art. 212 i 428 k.s.h.*, PPH 2024, nr 2, s. 31 wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem.

[63] Interpretacja taka nakazywałaby zawsze zezwalać na rozporządzanie udziałami przez JW niezależnie od ograniczeń ustanowionych w US, skoro w sensie ekonomicznym to on jest jedynym właścicielem spółki. Jest ona

Po drugie, odnieść należy się również do charakteru US oraz istoty ograniczeń rozporządzania udziałami. US jest aktem nieco odmiennym niż „klasyczna" umowa zobowiązaniowa, jak na przykład umowa sprzedaży. Stanowi ona także statut osoby prawnej w rozumieniu art. 35, art. 38 i art. 41 k.c.[64], który zawiera w sobie elementy kreacyjne oraz organizacyjne. W związku z tym charakterem przyznaje się US status tzw. aktu quasinormatywnego[65]. Wiąże się z tym między innymi kwestia zasad jej wykładni, która powinna być (przynajmniej w zakresie postanowień organizacyjno-kreacyjnych — J.T.K.) obiektywna, a nie kombinowana jak w przypadku klasycznych czynności cywilnoprawnych[66]. Powyższe wnioski należy połączyć ze wspomnianym już w artykule skutkiem ustanowienia w US ograniczeń rozporządzania udziałami, którym jest ograniczenie kompetencji wspólnika do dokonania rozporządzenia udziałami do momentu, do którego ograniczenia te obowiązują[67]. Jeżeli więc JW chciałby taką pełną kompetencję odzyskać, to powinien najpierw znieść źródło jej ograniczenia, tj. zmienić US. W przeciwnym razie działałby on wbrew postanowieniom US. W związku z tym należy również nadmienić, że sąd rejestrowy w razie badania wniosku o zmianę wpisu w zakresie aktualnych wspólników spółki w KRS będzie uprawniony zgodnie z art. 23 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym także do sprawdzenia tego, czy rozporządzenie udziałami zostało dokonane zgodnie z US[68]. Niewykluczone więc, że wobec oceny przez sąd

jednak trudna do przyjęcia m.in. z tych względów, że ustanowienie ograniczeń rozporządzania udziałami jest, jak zostało wspomniane, ograniczeniem kompetencji wspólnika oraz ma swoją wyraźną podstawę w art. 182 k.s.h.

[64] Tak np. M. Dziurda: *Art. 35* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55⁴)*, pod red. J. Gudowskiego, Warszawa 2021, art. 35, pkt 11, LEX; P. Nazaruk: *Art. 35* (w:) B. Bajor, D. Bierecki, J. Bocianowska, J. Ciszewski, M. Ciszewski, G. Karaszewski, J. Knabe, J. Mucha-Kujawa, G. Sikorski, B. Sitek, R. Tanajewska, P. Nazaruk: *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2024, pkt 2, oraz P. Sobolewski: *Art. 35* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. W. Borysiaka, wyd. 34, 2025, teza III, Legalis.

[65] Zob. Z. Jara: *Art. 157* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2025, nb 9, 10, 13 i 14, Legalis wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 42; R. Uliasz: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 26–27, Legalis; A.W. Wiśniewski: *Art. 157* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 36, Legalis wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; wyrok SN z 4 lutego 2011 r., III CSK 198/10, Legalis.

[66] Tak np. J. Grykiel: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz do art. 1–352*, pod red. M. Gutowskiego, wyd. 3, Warszawa 2021, nb 25, Legalis wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; P. Machnikowski: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. E. Gniewka, P. Machnikowskiego, wyd. 12, Warszawa 2025, nb 11, Legalis wraz z przywołanym tam orzecznictwem; Z. Jara: *Art. 157*, *op. cit.*, nb 13 wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; wyrok SN z 4 lutego 2011 r., III CSK 198/10, OSNC-ZD 2011, nr 4, poz. 90. W zakresie wykładni kombinowanej zob. np. J. Grykiel: *Art. 65*, *op. cit.*, nb 21; P. Machnikowski: *Art. 65*, *op. cit.*, nb 7, Legalis wraz z przywołanym tam orzecznictwem; Z. Radwański, A. Olejniczak: *Prawo cywilne — część ogólna*, wyd. 14, Warszawa 2017, s. 267; P. Sobolewski: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. W. Borysiaka, wyd. 33, 2024, pkt 16–17, Legalis wraz z przywołanym tam orzecznictwem.

[67] Zob. przyp. 43 powyżej.

[68] Jak wskazano, zakres kompetencji sądu rejestrowego w odniesieniu do badania zgodności z prawem wniosku o wpis obejmuje nie tylko badanie zgodności z bezwzględnie, ale i względnie obowiązującymi przepisami prawa, a nawet postanowieniami US (tak np. P. Popardowski: *Art. 23*, *op. cit.*, pkt 6.1, 6.2 i 8, wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem). W szczególności, w razie badania wniosku o zmianę wpisu danych wspólników spółki w rejestrze, sąd rejestrowy może żądać przedstawienia umowy, na podstawie której nastąpiło przeniesienie

rejestrowy, że doszło do naruszenia ograniczeń rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o., mógłby on odmówić dokonania wpisu w KRS osób będących nowymi wspólnikami spółki.

Po trzecie, można wreszcie przytoczyć pewne szczególne sytuacje, w których ograniczenia rozporządzenia udziałami w jednoosobowej sp. z o.o. będą mieć swoje uzasadnienie. Dotyczy to przypadków, gdy ograniczenia będą polegać na tym, że na przykład: zgody na rozporządzenie udzielać będzie osoba trzecia, osoba trzecia będzie miała prawo pierwszeństwa nabycia udziałów, zgody na rozporządzenie udziałami udzielać będzie organ, do którego członkowie nie są powoływani/wyłącznie powoływani przez JW (np. rada nadzorcza, do której na gruncie osobistego uprawnienia dwóch z trzech członków powoływałaby będąca na szczycie grupy spółka), występować będzie czasowy zakaz zbywania udziałów lub ograniczony krąg osób, na rzecz których rozporządzenie może być dokonane. Wymienione sytuacje mogą się zdarzać między innymi w ramach wspólnych przedsięwzięć typu *joint venture* lub w strukturach holdingowych, w ramach których JW jednoosobowej sp. z o.o. będzie spółka zależna od spółki będącej „na szczycie" struktury holdingowej (która w celu zapewnienia sobie kontroli nad grupą będzie mieć np. zastrzeżone prawo do wyrażania zgody na zbycie udziałów w tej jednoosobowej sp. z o.o. lub prawo pierwszeństwa nabycia w niej udziałów).

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty, pomimo że stanowisko o ogólnym niestosowaniu ograniczeń rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o. wydaje się w większości przypadków celowościowo oraz funkcjonalnie przekonujące, należy uznać, że w obecnym stanie prawnym nie ma podstaw do jego przyjęcia[69].

IV. ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH KONFIGURACJI OGRANICZEŃ ROZPORZĄDZANIA UDZIAŁAMI W JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O.

Po postawieniu tezy, że w jednoosobowej sp. z o.o. stosuje się instytucję ograniczenia rozporządzania udziałami, należy przeanalizować poszczególne konfiguracje, w jakich ograniczenia takie mogą występować. Jest to uzasadnione tym, że samo postawienie takiej tezy nie rozwiązuje wszystkich problemów w zakresie ograniczenia rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o., które zostaną omówione poniżej.

udziałów w spółce — tak np. A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 14, oraz uchwała SN z 6 czerwca 2012 r., III CZP 22/12, OSNC 2012, nr 12, poz. 141.

[69] Za stanowiskiem o stosowaniu ograniczeń w rozporządzaniu udziałami w jednoosobowej sp. z o.o. opowiadają się np. A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 135; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 24; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 7, oraz wyrok SO w Warszawie z 19 czerwca 2019 r., XXV C 1661/18, LEX nr 2728245.

A. ZGODA OSOBY TRZECIEJ LUB PRAWO PIERWSZEŃSTWA/ PIERWOKUPU PRZYSŁUGUJĄCE OSOBIE TRZECIEJ ORAZ INNE FORMY OGRANICZENIA NIEPOLEGAJĄCE NA KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZGODY

W pierwszej kolejności należy rozważyć przepadek, w którym na podstawie postanowień US zgody na zbycie udziałów miałaby udzielić osoba trzecia lub na jej rzecz zastrzeżone byłoby prawo pierwszeństwa nabycia, pierwokupu udziałów, opcji czy inne prawo pokrewne połączone z wymogiem uzyskania od niej zgody na rozporządzenie udziałami[70], albo rozporządzenie polegałoby na innej przedmiotowej lub podmiotowej restrykcji (np. ograniczenie czasowe lub polegające na tym, że nabywcą mogłyby być tylko określone osoby). W takiej sytuacji rozporządzenie udziałami przez JW bez zgody osoby trzeciej będzie skutkować bezskutecznością rozporządzenia udziałami. W przypadku zaś pozostałych wspomnianych ograniczeń — nieważnością[71]. Sytuacja ta prezentowałaby się więc tak samo jak w przypadku wieloosobowej sp. z o.o.

B. ZGODA NA ROZPORZĄDZENIE UDZIAŁAMI WYRAŻANA PRZEZ ORGAN JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O., KTÓREGO CZŁONKIEM LUB JEDYNYM CZŁONKIEM NIE JEST JEDYNY WSPÓLNIK

Drugim rozważanym przypadkiem będzie sytuacja, w której zgody na rozporządzenie udziałami udzielałby organ spółki, którego członkiem lub jedynym członkiem nie byłby JW (tj. wieloosobowy zarząd lub jednoosobowy zarząd nieskładający się z JW, rada nadzorcza lub komisja rewizyjna). Wobec braku zgody takiego organu jednoosobowej sp. z o.o. przyjąć należy również bezskuteczność rozporządzenia udziałami przez JW, tak samo jak miałoby to miejsce w przypadku wieloosobowej sp. z o.o.

[70] Samo prawo opcji bez konieczności uzyskania zgody na zbycie udziałów nie powinno być uznawane za ograniczenie rozporządzaniem udziałami w rozumieniu art. 182 § 1 k.s.h. — tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 36. Za możliwością łączenia konieczności uzyskania zgody na rozporządzenie udziałami z prawem pierwokupu, pierwszeństwa lub opcji opowiada się np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 9, przeciwko zaś w odniesieniu do S.A. np. S. Sołtysiński, M. Mataczyński: *Art. 337*, *op. cit.*, nb 16.

[71] W zakresie prawa pierwszeństwa i prawa pierwokupu zob. przyp. 49 powyżej.

C. ZGODA NA ROZPORZĄDZENIE UDZIAŁAMI WYRAŻANA PRZEZ ZGROMADZENIE WSPÓLNIKÓW JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O.

Trzecim bardziej skomplikowanym przypadkiem będzie sytuacja, w której zgody na rozporządzenie udziałami udzielić ma ZW. W takiej sytuacji zgody będzie udzielać JW *de facto* samemu sobie. Istnieje jednak formalna odrębność jednoosobowej sp. z o.o. od JW, a ograniczenie rozporządzania udziałami ma umocowanie w stosunku członkostwa i jest elementem relacji wertykalnej między wspólnikiem a spółką[72]. Dokonując analizy w zakresie wyrażania zgody na rozporządzenie udziałami w niniejszej konfiguracji, zacząć należy od tego, że w przeciwieństwie do wieloosobowych sp. z o.o. uchwały JW jednoosobowej sp. z o.o. nie są decyzjami kolegialnymi, ale jednoosobowymi decyzjami JW podejmowanymi przez niego w trybie art. 156 k.s.h.[73] W związku z tym przy ocenie niniejszego zagadnienia nie można pomijać tego, że na płaszczyźnie intelektualnej niemożliwe byłoby, żeby dany podmiot dokonał określonej czynności, nie wyrażając na nią zgody. Odpowiadając na przedmiotowe pytanie, należy rozważyć skutki prawne niepodjęcia uchwały przez JW w przedmiocie wyrażenia zgody na rozporządzenie przez niego udziałami z zachowaniem formy, o której mowa w art. 248 § 1 i 2 k.s.h. lub art. 227 § 2 k.s.h. oraz art. 248 § 3 k.s.h. (JW może podejmować uchwały w trybie art. 227 § 2 k.s.h.[74], a także może w nim zostać udzielona zgoda na rozporządzenie udziałami, jeżeli ma jej udzielić ZW[75]).

Po pierwsze, można argumentować, że obowiązek odpowiedniego stosowania przepisów o ZW wynikający z art. 156 k.s.h., w szczególności biorąc pod uwagę, że uchwały JW, jak już wspomniano, są decyzjami JW[76], przemawiać będzie za tym, że w sytuacjach, w których przepisy prawa lub US wymagają zgody ZW do podjęcia określonego działania przez JW, to w jednoosobowej sp. z o.o. zgoda taka nie

[72] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 20.

[73] Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 7, oraz A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 270, wskazują, że JW składa wówczas własne oświadczenia woli wyrażone w postaci aktu głosowania. A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 156, nb 11, wskazuje, że JW, działając w trybie art. 156 k.s.h., nie głosuje nad poszczególnymi uchwałami, ale podejmuje decyzje w sprawach, w których w drodze uchwał decyduje ZW, a jego decyzja stanowi od razu produkt tych aktów głosowania w postaci decyzji organu spółki. Jak podkreśla także A. Opalski: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 1, w jednoosobowych sp. z o.o. ma miejsce daleko idąca relatywizacja reguł znajdujących zastosowanie do ZW oraz procesu decyzyjnego, jaki zachodzi wewnątrz tego organu.

[74] Tak np. Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 5; A. Opalski: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 7. Odmiennie np. R. Potrzeszcz: *Art. 173* (w:) R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Art. 182* (w:) J.P. Naworski, J. Rodziewicz, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2011, pkt 4, LEX, który wskazuje, że zastosowanie art. 227 § 2 k.s.h. w jednoosobowej sp. z o.o. będzie bezprzedmiotowe.

[75] Tak np. J. Gołaczyński, K. Ziemianin: *Art. 182 Kodeksu spółek handlowych* (w:) *Biegły w postępowaniu cywilnym i karnym. Komentarz praktyczny, orzecznictwo, wzory pism procesowych i orzeczeń*, pod red. K. Flagi-Gieruszyńskiej, wyd. 2, 2020, pkt B, Legalis; A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 23; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 9; wyrok SN z 29 sierpnia 2013 r., I CSK 713/12, cytowany wyżej.

[76] Zob. przyp. 71 powyżej.

będzie wymagana. Przy takim stanowisku JW wykonujący uprawnienia ZW nie musiałby podejmować odrębnej uchwały na wyrażenie zgody (*de facto* samemu sobie) na zbycie udziałów. Interpretacja taka może być zasadna, zwłaszcza biorąc pod uwagę płaszczyznę intelektualną, o której była mowa powyżej. Skoro JW dokonuje określonej czynności, to nie ma potrzeby wymagania od niego jeszcze dodatkowej „wstępnej" zgody na nią, gdyż nie sposób przyjąć, że poprzez dokonanie czynności zgody tej nie wyraził. Taką interpretację zdaje się aprobować wspomniany już w niniejszym artykule wyrok Sądu Najwyższego o braku konieczności stosowania art. 230 k.s.h. w jednoosobowej sp. z o.o., w której występuje jednoosobowy zarząd składający się z JW[77].

Po drugie, można jednak wskazywać, że pomimo odpowiedniego stosowania przepisów o ZW zgodnie z art. 156 k.s.h. w omawianej sytuacji uchwała JW i tak będzie wymagana. Należy wówczas udzielić odpowiedzi na pytanie o skutki nieutrwalania takiej uchwały w sposób, o którym mowa w art. 248 § 1 i 2 k.s.h. (pisemny protokół wpisany do księgi protokołów) lub art. 248 § 3 w zw. z art. 227 § 2 k.s.h. (wpisanie do księgi protokołów uchwały pisemnej lub podjętej przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego). Przedmiotową analizę trzeba zacząć od tego, że do uchwał JW nie będzie miał zastosowania art. 173 § 1 k.s.h. nakazujący składanie JW oświadczeń woli wobec jednoosobowej sp. z o.o. w formie pisemnej pod rygorem nieważności[78]. Następnie wskazać należy, że zgodnie z dominującym w doktrynie oraz orzecznictwie poglądem niezaprotokołowanie uchwały ZW lub niewpisanie jej do księgi protokołów zgodnie z przepisami, o których mowa w zdaniu poprzednim, nie skutkuje nieważnością lub brakiem jej istnienia[79]. Wskazuje się także, że uchwała JW może zostać podjęta ustnie, a następnie zaprotokołowana[80], oraz że JW ma zawsze zdolność do podjęcia uchwały[81]. Dodatkowo w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiła się koncepcja dopuszczająca podjęcie uchwał ZW *per facta concludentia*[82]. Nie przesądzając jednoznacznie o zasadności powyższych

[77] Wyrok SN z 28 maja 2015 r., III CSK 290/14, cytowany wyżej.

[78] Tak np. M. Chomiuk: *Art. 173* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 4, Legalis; A. Opalski: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 7; A. Rachwał: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 457; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 173* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, 2024, nb 5, Legalis; S. Sołtysiński, A. Herbet: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 10, Legalis; wyrok SN z 13 kwietnia 2004 r., IV CK 686/04, OSNC 2006, nr 3, poz. 55.

[79] Tak np. M. Chomiuk: *Art. 248* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 17, Legalis; A. Kidyba, *Art. 248* (w:) M. Dumkiewicz, A. Kidyba: *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2025, pkt 1; A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 248, nb 152; M. Rodzynkiewicz: *Kodeks…*, *op. cit.*, art. 248, pkt 1; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 248* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, Warszawa 2024, nb 3, Legalis; wyrok SN z 15 kwietnia 2015 r., IV CSK 417/14, LEX nr 1754267; wyrok SN z 4 marca 2015 r., IV CSK 340/14, LEX nr 1663416, oraz wyrok SN z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 686/04, cytowany wyżej.

[80] Tak np. A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 156, nb 34.

[81] Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 6.

[82] Wyrok SN z 4 marca 2015 r., CSK 340/14, cytowany wyżej, dopuszczający konstrukcję uchwał podjętych *per facta concludentia*. W odmiennym kierunku zdaje się zmierzać wyrok SN z 25 marca 2015 r., II CSK 818/14, OSNC 2016, nr 3, poz. 37, wskazujący na konieczność uzyskania zgody ZW jednoosobowej sp. z o.o. wymaganej

stanowisk w odniesieniu do wieloosobowych sp. z o.o., biorąc pod uwagę nakaz odpowiedniego stosowania przepisów o ZW zgodnie z art. 156 k.s.h. oraz specyfikę jednoosobowej sp. z o.o., są one właściwe w przypadku uchwał JW w przedmiocie wyrażenia zgody na rozporządzenie przez niego udziałami. Skoro bowiem uchwały JW są decyzjami JW, to nie sposób przyjąć, że JW, rozporządzając udziałami ,takiej decyzji nie podjął[83]. Zasadne jest zatem przyjęcie, zgodnie z art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h., że poprzez złożenie oświadczenia woli na dokumencie sporządzonym w formie właściwej dla dokonania czynności rozporządzenia udziałami JW najpóźniej w chwili dokonania tej czynności podjął stosowną uchwałę *per facta concludentia* lub — alternatywnie — że złożenie oświadczenia woli przez JW w przedmiocie rozporządzenia udziałami w takiej formie (o ile będzie formą pisemną lub jej równoznaczną) stanowi jednocześnie uchwałę podjętą w trybie art. 227 § 2 k.s.h.[84] Interpretację taką wspiera również art. 60 k.c. konstytuujący zasadę swobody wyrażania oświadczeń woli z zastrzeżeniem wyjątków wyraźnie przewidzianych w ustawie[85]. Stanowisko takie pozostaje także w zgodzie z celem, jaki ma realizować utrwalanie uchwał JW w jednoosobowej sp. z o.o. Utrwalanie to służy bowiem zapewnieniu przejrzystości — zarówno w zakresie treści, jak i momentu dokonania — czynności podejmowanych przez JW wewnętrznie w jednoosobowej spółce z o.o. lub pomiędzy JW a spółką (w związku z faktycznym przemieszaniem sfer majątkowych i osobowych pomiędzy JW a spółką występują pewne zagrożenia

przez art. 15 k.s.h., dla ważności umowy, o której mowa w tym przepisie. Wskazać jednak należy, że stanowisko takie nie jest popierane (zdaniem autora słusznie) przez część doktryny oraz orzecznictwa ze względu na cele art. 15 k.s.h., którymi jest zatwierdzenie wskazanych w nim umów przez wspólników — zob. przyp. 31 powyżej. W zakresie celów art. 15 k.s.h. zob. też A. Opalski: *Art. 15*, *op. cit.*, nb 1; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 15* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, A. Herbet, R. Gawałkiewicz, I.B. Mika, M. Tarska: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–150 k.s.h.*, t. I, wyd. 3, Warszawa 2012, nb 1, 2, Legalis, oraz uchwała SN z 12 stycznia 2022 r., III CZP 67/22, OSNC 2022, nr 7–8, poz. 77. Po drugie, stan faktyczny, w którym został wydany wyrok, był nieco odmienny od przypadku analizowanego w niniejszym artykule. W omawianej sprawie bowiem JW był członkiem rady nadzorczej. Po trzecie, we wskazanym wyroku SN nie przesądził jednoznacznie, że brak zaprotokołowania uchwały JW skutkuje jej nieważnością.

[83] Zob. S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 148, 175, którzy wskazują, że wymogi (wynikające z przepisów Kodeksu spółek handlowych lub US) uzyskania zgody ZW na dokonanie czynności przez zarząd jednoosobowej sp. z o.o., składający się wyłącznie z JW, nie powinny mieć zastosowania.

[84] Jak wskazuje Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 6, złożenie przez JW oświadczenia o podjęciu uchwały w ramach pisemnego dokonywania czynności, o której mowa w art. 228 pkt 3 i 4, art. 229 oraz art. 230 k.s.h., spełnia wymogi uchwały, o której mowa w tych przepisach. Spełniony jest również cel formy pisemnej (zaprotokołowanej) uchwały, który ma zapobiec manipulowaniu (antydatowanie) uchwałami. Stanowisko to, jego zdaniem, jest zgodne z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/102/WE. Odmiennie K. Kopaczyńska-Pieczniak: *Art. 156*, *op. cit.*, pkt 7, oraz A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 156, nb 14, który jednak wskazuje, że dokonanie przez JW czynności prawnej za spółkę może stanowić w sposób dorozumiany wyrażenie zgody na tę czynność jako JW wykonującego uprawnienia ZW. Jak także wskazuje A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 23, oświadczenie woli o zgodzie na zbycie udziałów (które ma dwa wymiary — wewnętrznej czynności decyzyjnej, podejmowanej przez właściwy organ spółki, oraz oświadczenia woli składanego w imieniu spółki w wykonaniu podjętej uprzednio decyzji) nie zawsze musi być transponowane przez spółkę, np. w sytuacji gdy zbywca udziałów jest członkiem zarządu spółki albo zgody udziela ZW.

[85] Tak np. na gruncie art. 173 k.s.h. A. Opalski: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 7, oraz S. Sołtysiński, A. Herbet: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 7 i 13.

dla uczestników obrotu, zwłaszcza wierzycieli jednoosobowych sp. z o.o.[86]). Przejrzystość ta może mieć znaczenie między innymi przy zaskarżaniu czynności polegających na przeniesieniu majątku przez JW na spółkę lub przez spółkę na JW, na przykład w drodze tzw. skargi pauliańskiej (art. 527 i n. k.c.) lub w ramach postępowania upadłościowego (art. 127 i n. Prawa upadłościowego[87])[88]. Wyrażenie zgody przez JW wykonującego uprawnienia ZW na rozporządzenie przez niego udziałami nie należy do czynności, o których mowa powyżej. Stanowi ono zezwolenie udzielane przez JW *de facto* samemu sobie na dokonanie przez niego jednej z podstawowych składowych praw udziałowych, jaką jest rozporządzenie nimi. Jedynie sama czynność rozporządzenia udziałami mogłaby zostać dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli JW. Będzie ona jednak zawierana co najmniej w formie pisemnej lub innej formie pozwalającej na identyfikację jej treści oraz momentu dokonania — art. 180 § 1, art. 180 § 2, art. 180 § 1 k.s.h. w zw. z art. 265 § 3 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h., art. 3 ust. 1 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów[89]. W związku z tym wspomniany cel dokumentowania czynności dokonywanych przez JW lub pomiędzy JW a jednoosobową sp. z o.o. będzie zrealizowany[90].

Przeciwko wyżej przedstawionej argumentacji nie powinna przemawiać potencjalna zaskarżalność uchwał podjętych przez JW (art. 249 § 1 k.s.h.) oraz możliwość stwierdzenia ich nieważności (art. 252 § 1 k.s.h.). Po pierwsze, niezachowanie wymogów formalnych uchwały przewidzianych w Kodeksie spółek handlowych (art. 248 § 1 i 2 k.s.h. lub art. 227 § 2 k.s.h. oraz art. 248 § 3 k.s.h.) lub podjęcie jej *per facta concludentia* nie powoduje braku możliwości zaskarżenia uchwały. Po drugie, w analizowanej sytuacji w zasadzie niemożliwe byłoby wyobrażenie sobie materialnych przesłanek do jej zaskarżenia lub stwierdzenia nieważności[91]. Po trze-

[86] A. Opalski: *Art. 173* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, 2018, nb 1, Legalis; A. Rachwał: *Art. 156 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa handlowego*, t. 2A, *Prawo umów handlowych*, pod red. A. Szumańskiego, wyd. 3, 2019, nb 461, Legalis; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 173* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, 2024, nb 1, Legalis; S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 93.

[87] Ustawa z 28 lutego 2003 r. — Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 913 ze zm.).

[88] Zob. w tym zakresie też przyp. 16 i 107.

[89] Ustawa z 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2017).

[90] Wyjątek może tutaj stanowić wydzierżawienie udziałów, gdyż dla jego dokonania ustawodawca nie przewiduje formy szczególnej. Możliwość ograniczenia wydzierżawienia udziałów jest jednak przedmiotem kontrowersji w doktrynie (zob. przyp. 40 powyżej).

[91] Podstawy do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały ZW mogą być następujące: 1) sprzeczność uchwały godzącej w interes spółki z US; 2) sprzeczność uchwały, która ma jednocześnie na celu pokrzywdzenie wspólnika z US; 3) sprzeczność uchwały, która godzi w interes spółki z dobrymi obyczajami; lub 4) sprzeczność uchwały mającej jednocześnie na celu pokrzywdzenie wspólnika z dobrymi obyczajami — tak np. M. Chomiuk: *Art. 249* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, 2024, nb 6, Legalis; A. Opalski, R. Pabis, A.W. Wiśniewski: *Art. 249* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 57 i 58, Legalis; R. Pabis: *Art. 249* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, nb 9 i 10, Legalis; A. Szajkowski, M. Tarska: *Art. 249* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska,

cie, biorąc pod uwagę katalog podmiotów uprawnionych do wytoczenia przedmiotowych powództw wskazany w art. 250 k.s.h., a także zasady reprezentacji spółki w takim sporze (art. 253 k.s.h.), trudno wyobrazić sobie ich skuteczne wniesienie, a potem podtrzymywanie[92].

Dodać należy, że powyższej tezy nie może podważać także treść art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/102/WE (zgodnie z którym uchwały JW powinny być protokołowane lub sporządzane na piśmie) i oparta na nim interpretacja, że uchwały JW niezaprotokołowane lub niesporządzone na piśmie będą nieważne lub nieistniejące. Za stanowiskiem tym przemawiają następujące argumenty. Po pierwsze, dyrektywa 2009/102/WE nie przewiduje skutku nieważności ani żadnej innej sankcji w razie niezachowania tej formy (nie wymaga ona od państw członkowskich Unii Europejskiej ustanowienia w tym względzie jakichkolwiek represji). Po drugie, celem tej dyrektywy jest ochrona interesów wspólników i osób trzecich (motyw 2 dyrektywy 2009/102/WE). Jak już wspomniano, chodzi tutaj o ochronę przed działaniami JW na szkodę wierzycieli lub innymi sprzecznymi z prawem/mającymi na celu obejście prawa (np. na gruncie podatkowym)[93]. W omawianym przypadku ochrona taka nie będzie potrzebna, ponieważ, jak już zostało wspomniane, dotyczy on wyrażenia zgody przez JW na wykonywanie przez niego podstawowego prawa związanego z udziałami, jakim jest rozporządzenie nimi. Po trzecie wreszcie, zgodnie z art. 288

A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, nb 14, Legalis. W związku z tym sprzeczność z interesem spółki nie może być samodzielną podstawą do zaskarżenia uchwały wspólników — tak np. A. Opalski, R. Pabis, A.W. Wiśniewski: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 81 wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem. Podobnie nie może nią być sama sprzeczność z US — tak np. A. Opalski, R. Pabis, A.W. Wiśniewski: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 59 wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem; R. Pabis: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 9 i 10, Legalis; uchwała SN z 10 marca 2016 r., III CZP 1/16, OSNC 2017, nr 2, poz. 17. Dodatkowo interes spółki nie może być rozumiany jako niezależny od interesów wspólników, gdyż powinien stanowić jego wypadkową — tak np. M. Chomiuk: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 18; A. Opalski, R. Pabis, A.W. Wiśniewski: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 81; wyrok SN z 5 listopada 2009 r., I CSK 158/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 63. Jeżeli chodzi zaś o potencjalną nieważność takiej uchwały, to trudno sobie wyobrażać, żeby wyrażenie przez JW zgody na zbycie udziałów (o ile w tym zakresie nie występują szczególne regulacje w odniesieniu do określonych spółek, zob. w tym zakresie przyp. 11–14 powyżej) było sprzeczne z przepisami prawa. Warto przy tym także nadmienić, że w doktrynie i orzecznictwie dominuje pogląd, że uchybienie natury formalnej uzasadnia stwierdzenie nieważności uchwały tylko wtedy, gdy wada ta mogła mieć wpływ na treść uchwały bądź na jej powzięcie, tzn. na wynik głosowania — tak np. K. Bilewska: *Art. 252* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300[134]*, pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, nb 10, Legalis; M. Chomiuk: *Art. 252* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, 2024, nb 10, Legalis wraz z przywołanym orzecznictwem; R. Pabis: *Art. 252* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, 2018, art. 252, nb 26, Legalis, wraz z przywołaną tam literaturą i orzecznictwem.

[92] Trudno byłoby sobie racjonalnie wyobrazić zaskarżenie takiej uchwały przez JW lub jego następcę. Co najwyżej mógłby to uczynić któryś z członków organów spółki niebędący JW (o ile taka sytuacja miałaby miejsce). Nawet jednak w takim przypadku JW lub jego następca mogliby zgodnie z art. 253 k.s.h. wyznaczyć przychylnego sobie pełnomocnika, który cofnąłby pozew zgodnie z art. 203 ustawy z 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 468; dalej: k.p.c.).

[93] Zob. w tym zakresie przyp. 16 i 109, a także wyrok SN z 13 kwietnia 2004 r., IV CK 686/04, cytowany wyżej.

akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej[94] dyrektywy są adresowane do państw członkowskich Unii Europejskiej i wiążą je co do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiając jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków. W związku z tym nie mogą one być bezpośrednią podstawą nakładania na jednostki obowiązków lub sankcji[95]. Stwierdzić więc należy, że skutku braku zaprotokołowania uchwały JW lub utrwalenia jej na piśmie należy szukać w polskich przepisach prawa powszechnie obowiązującego, którymi będą Kodeks spółek handlowych oraz Kodeks cywilny[96]. Jak już zostało wskazane, zgodnie z dominującym poglądem doktryny i orzecznictwa skutkiem tym nie będzie nieważność lub brak istnienia takich uchwał JW.

Podsumowując, biorąc pod uwagę dokonane powyżej rozważania, zdaniem autora uznać należy, że w przypadku, gdy w jednoosobowej sp. z o.o. zgody na rozporządzenie udziałami udzielić ma ZW (JW wykonujący jego uprawnienia), to wyrażenie przez JW oświadczenia woli w odpowiedniej formie w czynności rozporządzającej udziałami sprawia, że fizyczne utrwalenie uchwały JW w odrębnym dokumencie zgodnie z przepisami art. 248 § 1 i 3 k.s.h. nie będzie warunkiem koniecznym do skuteczności takiego rozporządzenia. Wynikać to będzie bądź z przyjęcia braku konieczności wyrażenia odrębnej zgody na rozporządzenie udziałami przez JW wykonującego uprawnienia ZW, bądź uznania, że poprzez złożenie oświadczenia woli w przedmiocie rozporządzenia udziałami JW zgodę taką wyraził w formie uchwały podjętej *per facta concludentia* albo w formie przewidzianej w art. 227 § 2 k.s.h.[97] W celu uniknięcia wątpliwości wskazać należy, że powyższe rozważania oraz teza w nich postawiona odnosić się będą także co do zasady do sytuacji, w których JW będzie osobą prawną lub tzw. ułomną osobą prawną, o której mowa w art. 33^1 § 1 k.c. Wyjątkami nimi nieobjętymi będą jedynie przypadki, w których zasadnie należałoby uznać, że osoba uprawniona do rozporządzenia udziałami nie była uprawniona do wykonywania przez JW uprawnień ZW w zakresie wyrażenia zgody na takie rozporządzenie (sytuacji takich głównie można by szukać w odniesieniu do osób prawnych działających zgodnie z prawem obcym)[98].

[94] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 47–390.

[95] Zob. m.in. wyrok Trybunału z 4 grudnia 1974 r. w sprawie 41/74 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:61974CJ0041#Footnote*; dostęp: 8 stycznia 2026 r.) oraz wyrok Trybunału z 5 kwietnia 1979 r. w sprawie 148/78 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:61978CJ0148; dostęp: 8 stycznia 2026 r.).

[96] Tak np. Z. Jara: *Art. 156* (w:) *Kodeks…*, *op. cit.*, nb 3.

[97] Zob. też np. wyrok SA w Gdańsku z 9 lutego 2021 r., V AGa 158/20, LEX, cytowany wyżej. Sąd ten stwierdził, że „absurdalne byłoby uznanie za dopuszczalne z jednej strony wyrażenia przez wspólnika woli zbycia udziałów, a tym samym zgody na poszerzenie kręgu wspólników, a z drugiej braku zgody tego samego wspólnika na dokonaną przez siebie czynność".

[98] Do rozporządzenia udziałami przez JW oraz wyrażenia zgody przez JW wykonującego uprawnienia ZW na takie rozporządzenie, w przypadku JW będącego osobą prawną albo tzw. ułomną osobą prawną, które zostały utworzone i działają zgodnie z polskim prawem, uprawnione będą co do zasady te same osoby (tj. uprawnione do

D. ZGODA NA ROZPORZĄDZENIE UDZIAŁAMI WYRAŻANA PRZEZ ZARZĄD JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O. SKŁADAJĄCY SIĘ Z JEDYNEGO WSPÓLNIKA

Czwartą z rozważanych sytuacji będzie ta, w której w jednoosobowej sp. z o.o. zgody na rozporządzenie udziałami miałby udzielić jednoosobowy zarząd, którego członkiem byłby JW[99]. Ponownie jak w przypadku, w którym US wymagałaby zgody ZW na rozporządzenie udziałami, powstaje pytanie o to, jakie będą skutki, jeżeli JW, działając jako jednoosobowy zarząd, nie wyrazi takiej zgody w formalnie odrębnym dokumencie, a dojdzie do rozporządzenia udziałami. Przypadek ten wydaje się podobny do opisanego powyżej w pkt C, ponieważ ponownie występuje w nim sytuacja, w której JW udzielałby zgody *de facto* samemu sobie.

Analizując przedmiotowe zagadnienie, należy w pierwszej kolejności rozstrzygnąć, czy do wyrażenia zgody na rozporządzenie udziałami przez JW, której udziela zarząd jednoosobowej sp. z o.o. składający się wyłącznie z JW, będzie mieć zastosowanie art. 210 § 2 k.s.h. Przepis ten nakazuje dokonywanie czynności prawnych między JW a reprezentowaną przez niego jednoosobową sp. z o.o. w formie aktu notarialnego[100]. Jest to o tyle istotne, że w razie przyjęcia, że art. 210 § 2 k.s.h. będzie mieć zastosowanie w przedmiotowej sytuacji, to zgodnie z art. 73 § 2 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. w zw. z art. 210 § 2 k.s.h. w razie niezachowania tej formy wyrażenie zgody będzie nieważne, a tym samym rozporządzenie udziałami przez JW bezskuteczne. Pomimo że w orzecznictwie oraz doktrynie występują nieliczne stanowiska wskazujące, że sytuacja taka będzie mieć miejsce[101], zdaniem autora art. 210 § 2 k.s.h. nie powinien mieć zastosowania do udzielenia zgody na zbycie udziałów przez JW ze względu na argumentację przedstawioną poniżej.

Po pierwsze, już sama wykładnia językowa art. 210 § 2 k.s.h. nasuwa w tym przedmiocie wątpliwości. Przepis ten mówi bowiem o czynnościach prawnych między jednoosobową sp. z o.o. reprezentowaną przez JW a JW. Zgoda na rozpo-

ich reprezentacji) — zob. np. art. 29–30, 204, 300^{65}, 300^{77}, 372 k.s.h., art. 54–55 Prawa spółdzielczego oraz art. 58 ust. 2–3 ustawy z 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej (Dz. U. poz. 326). Także w przypadku, gdy dana osoba byłaby uprawniona do rozporządzenia udziałami na podstawie ważnego i skutecznego pełnomocnictwa udzielonego przez taki podmiot, trudno wyobrazić sobie, w świetle zasad wykładni oświadczeń woli, o których mowa w art. 65 k.c., żeby zakres takiego umocowania obejmował uprawnienie do rozporządzenia udziałami przez JW, lecz nie obejmował uprawnienia do wyrażenia na nie zgody przez JW wykonującego uprawnienia ZW. Odmienne wnioski mogłyby zostać wyciągnięte przede wszystkim w stosunku do osoby prawnej lub tzw. ułomnej osoby prawnej podlegającej prawu obcemu (art. 17 i 21 ustawy z 4 lutego 2011 r. — Prawo prywatne międzynarodowe, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 503), z którego wynikałoby, że uprawnienie do rozporządzenia udziałami w imieniu takiego podmiotu będącego JW nie pokrywałoby się z uprawnieniem do wykonania przez JW uprawnień ZW w zakresie wyrażenia zgody na rozporządzenie udziałami.

[99] Ze względu na treść art. 18 § 1 k.s.h. sytuacja taka wystąpi tylko w przypadku, gdy JW będzie osobą fizyczną.

[100] W zakresie art. 210 § 2 k.s.h. zob. też przyp. 22–23 powyżej.

[101] A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 24; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 7; wyrok SO w Warszawie z 19 czerwca 2019 r., XXV C 1661/18, cytowany wyżej.

rządzenie udziałami jest jednostronnym oświadczeniem woli, któremu nie należy dawać przymiotu odrębnej czynności prawnej[102]. W związku z tym już na tej podstawie trudno uznać, żeby była ona czynnością prawną między JW a jednoosobową sp. z o.o. Wskazuje się także, że art. 210 § 2 k.s.h. nie ma zastosowania między innymi do czynności jednostronnych lub oświadczeń wiedzy[103]. W związku z tym już na płaszczyźnie wykładni językowej można wskazać, że art. 210 § 2 k.s.h. nie będzie mieć zastosowania do wyrażania zgody na zbycie udziałów przez JW[104]. Takie stanowisko wspiera także wyjątkowy charakter tej regulacji, w związku z którym zakres jej zastosowania nie może być interpretowany rozszerzająco[105]. Po drugie, odnieść należy się do celu art. 210 § 2 k.s.h., którym jest ochrona przed dokonywaniem przez JW czynności, które mogłyby krzywdzić wierzycieli spółki (np. przenoszenie majątku JW na spółkę lub majątku spółki do majątku JW), a także innych czynności sprzecznych z prawem (np. na gruncie podatkowym — J.T.K.)[106]. Dla jego realizacji nad zgodnością z prawem takich czynności, biorąc pod uwagę art. 81 Prawa o notariacie[107], czuwać ma notariusz sporządzający akt notarialny. Jak już wspomniano, zagrożenie takie nie będzie istnieć w przypadku wyrażenia zgody na dokonanie jednej z głównych składowych praw udziałowych, tj. rozporządzenia udziałami przez JW. Po trzecie, wskazać należy także argumenty natury historycznej oraz redakcyjnej dotyczące art. 210 § 2 k.s.h. Przepis ten został umieszczony w jednostce redakcyjnej art. 210 k.s.h., który w § 1 normuje zasady

[102] Tak np. A. Herbet: *Art. 182 Kodeksu…*, *op. cit.*, nb 170, a także na gruncie art. 63 k.c.: M. Gutowski: *Art. 63*, *op. cit.*, nb 16; P. Machnikowski: *Art. 63*, *op. cit.*, nb 3; Z. Radwański, K. Mularski, S. Czepita, E. Drozd, Z. Kuniewicz, S. Słotwiński: *Art. 63 Kodeksu cywilny* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne — część ogólna*, pod red. Z. Radwańskiego, A. Olejniczaka, wyd. 3, Warszawa 2019, nb 30–31, Legalis; M. Świerczyński: *Art. 63*, *op. cit.*, nb 4, Legalis. Zob. też A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 334–335.

[103] Tak np. A. Nowacki: *Spółka…*, *op. cit.*, art. 210, nb 103 i 105.

[104] Tak np. A. Herbet: *Obrót…*, *op. cit.*, s. 203, który wskazuje, że wówczas obowiązujący art. 173 § 2 k.s.h., będący odpowiednikiem obecnego art. 210 § 2 k.s.h., nie będzie mieć zastosowania do wyrażenia zgody na zbycie udziałów przez jednoosobowy zarząd składający się z JW.

[105] Tak np. Z. Jara: *Art. 210* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, nb 83, Legalis; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 210* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, Warszawa 2024, nb 27, Legalis, oraz na gruncie art. 173 § 1 k.s.h. S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 165. Z kolei A. Opalski: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 3, wskazuje, że art. 210 § 2 k.s.h. wydaje się rozwiązaniem nadmiernie restrykcyjnym.

[106] Tak na gruncie art. 173 k.s.h. (który ma te same cele co art. 210 § 2 k.s.h., tyle że ma zastosowanie do jednoosobowej sp. z o.o. oraz tzw. jednoosobowej sp. z o.o. *sensu largu*, w której JW nie jest jedynym członkiem zarządu) np. A. Opalski: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 3, wskazujący, że przepis ten ma na celu w szczególności zapewnienie, by w razie ogłoszenia upadłości spółki syndyk miał podstawy do pociągnięcia wspólnika do odpowiedzialności z tytułu bezprawnych wypłat, oraz S. Sołtysiński, A. Herbet: *Art. 173*, *op. cit.*, nb 2, którzy wskazują, że celem art. 173 k.s.h. jest, aby JW traktował spółkę jako odrębny podmiot, z którego JW może czerpać korzyści tylko w przypadkach przewidzianych przez ustawę i dokonywał z nią czynności prawnych na takich samych zasadach jak z osobami trzecimi. Jak autorzy ci wskazują dalej, przepis ten ma zapobiegać antydatowaniu czynności prawnych, które mają na celu niedopuszczenie do egzekucji z majątku JW lub majątku spółki oraz zapewnić przejrzystość w stosunkach między JW a spółką. Podobnie S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156 Kodeksu…*, *op. cit.*, nb 166.

[107] Ustawa z 14 lutego 1991 r. — Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 614).

reprezentacji spółki przy umowach zawieranych z członkiem jej zarządu. Jego wprowadzenie było uzasadnione rozwiązaniem wątpliwości na gruncie tego, jak powinna być reprezentowana jednoosobowa sp. z o.o. w zakresie czynności dokonywanej z jedynym członkiem jej zarządu, którym jest jej JW[108]. W związku z tym można wnioskować, że cel wprowadzenia i umiejscowienie art. 210 § 2 k.s.h. wskazują na to, że nie będzie on dotyczyć jednostronnych oświadczeń woli jednoosobowej sp. z o.o., niebędących odrębnymi czynnościami prawnymi, kierowanych do JW, do których zalicza się wyrażenie przez zarząd zgody na zbycie udziałów przez JW. Kolejnym, czwartym argumentem, jest to, że art. 210 § 2 k.s.h. nie ma zastosowania do wszystkich czynności prawnych pomiędzy JW a jednoosobową sp. z o.o., pomimo że nie wynika to literalnie z jego treści — nie będzie on stosowany do tzw. transakcji dnia codziennego[109]. Po piąte, wskazać także należy, że w przypadku udzielania zgody JW przez ZW (występuje tutaj taki sam układ, w którym JW udzielałby zgody *de facto* samemu sobie) forma aktu notarialnego nie byłaby wymagana. Takie różnicowanie pod względem formy, w zależności od tego, czy zgody udzielałby zarząd czy ZW, byłoby również nieuzasadnione. Zgoda zarządu, składającego się wyłącznie z JW, będzie mogła więc być wyrażona w dowolnej formie, gdyż art. 182 § 3 zdanie pierwsze k.s.h., tak samo jak przepisy o formie uchwał ZW, uznaje się za *lex specialis* w stosunku do art. 63 § 2 k.c.[110] W związku z tym jest ona zastrzeżona wyłącznie do celów dowodowych[111] (art. 74 k.c. oraz art. 246 k.p.c.).

Wskazać należy także, że powyższemu stanowisku nie sprzeciwia się art. 209 k.s.h., nakazujący w razie konfliktu interesów pomiędzy członkiem zarządu lub jego bliskimi a spółką jego ujawnienie oraz wstrzymanie się od udziału w sprawach go dotyczących[112]. Po pierwsze bowiem, interes spółki nie może być rozumiany abstrakcyjnie, w oderwaniu od interesu wspólników[113]. Już z tego względu trudno

[108] W tym zakresie zob. np. A. Kidyba: *Art. 156* (w:) M. Dumkiewicz, A. Kidyba: *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2025, pkt 5, LEX.

[109] Tak np. A. Opalski: *Art. 210* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 41, Legalis.

[110] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 24 wraz z przywołaną tam literaturą; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 7 i 9; wyrok SN z 29 sierpnia 2013 r., I CSK 713/12.

[111] Tak np. A. Opalski: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 24; A. Kidyba: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, wyd. 6, Warszawa 2014, art. 182, nb 6, Legalis; R. Pabis: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 8, oraz T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz: *Art. 182*, *op. cit.*, pkt 9; M. Stanik: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 4; J.A. Strzępka, E. Zielińska: *Art. 182*, *op. cit.*, nb 7.

[112] Tak np. A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 146 (który ostatecznie wskazuje, że stosowanie art. 209 k.s.h. w jednoosobowej sp. z o.o., w której jedynym członkiem zarządu jest JW, będzie niewykonalne); J.P. Naworski: *Art. 209* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, pod red. R. Potrzeszcza, T. Siemiątkowskiego, Warszawa 2011, pkt 12, LEX; A. Opalski: *Art. 209* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, nb 14, Legalis; S. Włodyka, A. Szumański: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 146.

[113] Tak np. M. Chomiuk: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 18; A. Opalski: *Art. 209*, *op. cit.*, nb 14; A. Opalski, R. Pabis, A.W. Wiśniewski: *Art. 249*, *op. cit.*, nb 81; A. Rachwał: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 458; wyrok SN z 5 listopada 2009 r., I CSK 158/09, Legalis. Zob. też A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 145–147.

wyobrazić sobie, aby wyrażanie zgody przez JW na wykonanie przez niego jego podstawowego prawa związanego z udziałem mogło pozostawać w konflikcie interesów ze spółką[114]. Po drugie, wskazać należy, że zastosowanie wymogów wynikających z art. 209 k.s.h. jest po prostu niewykonalne w jednoosobowej sp. z o.o., w której JW jest jedynym członkiem zarządu[115].

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania w zakresie skutków braku fizycznego utrwalenia wyrażenia zgody na rozporządzenie udziałami przez JW przez zarząd składający się wyłącznie z JW, przyjąć należy podobną argumentację jak przy udzielaniu takiej zgody przez ZW, która została przedstawiona w pkt C powyżej. W związku z tym, tak samo jak w przypadku wyrażania zgody przez ZW, uznać należy, zgodnie z art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h., że JW poprzez dokonanie rozporządzenia udziałami we właściwej formie wyraził taką zgodę bądź *per facta concludentia*, bądź poprzez przyjęcie, że złożenie przez JW oświadczenia woli w przedmiocie rozporządzenia udziałami stanowi równocześnie pisemną zgodę, o której mowa w art. 182 § 3 zdanie pierwsze k.s.h.[116] W związku z tym dokonane przez JW rozporządzenie będzie skuteczne.

E. ZGODA WYRAŻANA BEZPOŚREDNIO PRZEZ JEDYNEGO WSPÓLNIKA ORAZ OGRANICZENIA NIEMOŻLIWE DO ZASTOSOWANIA W JEDNOOSOBOWEJ SP. Z O.O.

Jako ostatnią grupę przykładów należy omówić ograniczenia rozporządzania udziałami uzależniające rozporządzenie udziałami od zgody JW lub wspominane już w artykule ograniczenia, które ze względu na swoją naturę nie będą możliwe do zastosowania w jednoosobowej sp. z o.o. Pierwszy z wymienionych przypadków wystąpi, gdy zgody na rozporządzenie udziałami miałby udzielić bezpośrednio JW, tj. nie jako jedyny piastun funkcji członka zarządu spółki lub wykonując uprawnienia ZW w jednoosobowej sp. z o.o. (np. US stanowiłaby, że zgody na rozporządzenie udziałami muszą udzielić wspólnicy lub wszyscy wspólnicy bądź wspólnik ten

[114] Jak wskazuje np. A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 146, art. 209 k.s.h. ma na celu ochronę spółki oraz samych wspólników spółki, a nie osób trzecich, takich jak np. wierzyciele.

[115] Tak np. A. Karolak: *Jednoosobowa…*, *op. cit.*, s. 146–147; R. Pabis, *Art. 209* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, nb 7, Legalis.

[116] Jak wskazuje także Z. Jara: *Art. 156*, *op. cit.*, nb 6, można domniemywać, że JW tożsamy z członkiem zarządu posiada wymaganą zgodę od ZW, np. przy sprzedaży przez niego udziałów, dla której to czynności US wymaga takiej zgody. Zdaniem tego autora domniemanie takie ma miejsce również w sytuacji, gdy przy rozporządzeniu udziałami US przewidywała jedynie wymóg zgody spółki (a więc zgody udzielałby zarząd, zgodnie z art. 182 § 3 zdanie pierwsze k.s.h.). Zob. także np. wyrok SA w Krakowie z 27 marca 2018 r., I AGa 85/18, cytowany wyżej. Sąd ten stwierdził w nim, że w sytuacji, gdy JW sprawuje jednocześnie funkcje zarządu, nie zachodzi obawa naruszenia interesów spółki przez czynności zarządu oraz że sztywne rozróżnienie obu funkcji przy tożsamości podmiotowej prowadzić może do paradoksu, w którym dana osoba jako jedyny członek zarządu wyraża zgodę na daną czynność, a jako JW zgody takiej odmawia.

zostałby konkretnie wskazany w US). W takim przypadku uznać także należy, że skoro JW złożył oświadczenie o rozporządzeniu udziałami, to równocześnie wyraził taką zgodę. W związku z tym niemożliwe byłoby przyjęcie, że jeżeli JW nie dokonał jej wyrażenia w osobnym dokumencie (hipotetycznie powinna być to co do zasady forma pisemna z podpisem notarialnie poświadczonym zgodnie z art. 63 § 2 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. w zw. z art. 180 § 1 k.s.h.), to zgody tej nie udzielił i czynność rozporządzenia udziałami będzie bezskuteczna. Do takiego wniosku prowadzi zasada wykładni oświadczeń woli (art. 65 § 1 k.c.), która biorąc pod uwagę okoliczności, że JW złożył oświadczenie woli o rozporządzeniu udziałami w formie, w której także miałby udzielić zgody, sprzeciwia się uznaniu, że JW skutecznie takiej zgody nie wyraził. Drugą zaś grupą sytuacji będą te przypadki ograniczeń, które ze swojej istoty nie będą mogły mieć zastosowania w jednoosobowej sp. z o.o. W ich ramach wymienić można na przykład prawo pierwszeństwa/pierwokupu zastrzeżone na rzecz pozostałych wspólników lub postanowienia US stanowiące, że zgody na rozporządzenie udziałami mają udzielić pozostali wspólnicy. W takich przypadkach ze względu na brak możliwości zastosowania ich w jednoosobowej sp. z o.o. uznać należy, że nie mają one zastosowania do czasu, do kiedy spółka pozostaje jednoosobową sp. z o.o.

V. WNIOSKI

Podsumowując problematykę ograniczenia rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o., wysunąć można następujące wnioski.

Pomimo pewnych, niewątpliwie celowościowo oraz funkcjonalnie przekonujących argumentów na rzecz stanowiska, że w jednoosobowej sp. z o.o. nie ma w ogóle zastosowania instytucja ograniczenia rozporządzania udziałami, przyjąć należy stanowisko przeciwne. Taka teza uzasadniona jest, po pierwsze, brakiem normatywnej podstawy dla tak prezentowanego poglądu. Po drugie, przemawia za nią charakter prawny ograniczeń rozporządzania udziałami oraz charakter US. Po trzecie, wspiera ją także to, że w pewnych przypadkach ograniczenia rozporządzania udziałami mogą być zasadne i celowe w jednoosobowych sp. z o.o. W związku z tym przyjęcie ogólnej tezy o niestosowaniu ograniczeń rozporządzania udziałami w jednoosobowej sp. z o.o. byłoby dokonane *contra legem*, a także mogłoby być celowościowo niezasadne w odniesieniu do konkretnych sytuacji.

Powyższa konkluzja nie oznacza jednak skutku w postaci tego, że w jednoosobowych sp. z o.o. będzie dochodzić do niedających się przyjąć celowościowo oraz funkcjonalnie sytuacji związanych z ograniczeniami rozporządzania udziałami. Niezależnie bowiem od stosowania w jednoosobowej sp. z o.o. instytucji ograniczenia rozporządzania udziałami, uznać należy w przypadkach, w których zgody na rozporządzenie udzielałby *de facto* JW — bądź wykonując uprawnienia ZW, bądź

jako jedyny członek zarządu — że poprzez dokonanie przez JW czynności rozporządzenia udziałami we właściwej formie dochodzi również do wyrażenia takiej zgody (poprzez uznanie, że doszło do podjęcia w tym przedmiocie uchwały przez JW, wykonującego uprawnienia ZW, *per facta concludentia* lub przez przyjęcie, że oświadczenie woli JW o rozporządzeniu udziałami, złożone we właściwej formie, będzie jednocześnie zawierało w sobie uchwałę JW podjętą w trybie art. 227 § 2 k.s.h. o wyrażeniu zgody albo zgodę zarządu na rozporządzenie udziałami). Zdaniem autora nie można w tej kwestii zająć stanowiska przeciwnego, ponieważ byłoby to sprzeczne z wykładnią analizowanych w artykule przepisów Kodeksu spółek handlowych oraz ich celami, a także prowadziłoby do absurdalnych rezultatów szkodliwych dla obrotu gospodarczego. Podobne stanowisko należy więc tym bardziej zaprezentować w odniesieniu do przypadku, gdy zgody na rozporządzenie udziałami miałby bezpośrednio udzielić JW. Wskazać również należy, że ograniczenia rozporządzania udziałami niemożliwe do stosowania w jednoosobowej sp. z o.o., na przykład prawo pierwokupu przysługujące pozostałym wspólnikom, nie będą mieć zastosowania do czasu, gdy dana spółka pozostaje jednoosobową sp. z o.o. W pozostałych zaś przypadkach, tj. wskazanych powyżej w pkt IV.A i pkt IV.B, rozporządzenie udziałami dokonane przez JW (w razie braku zmiany US w tym zakresie) będzie niosło za sobą bezskuteczność lub nieważność takich rozporządzeń.

Na koniec wskazać należy, że obecny stan prawny nie zapewnia kompleksowego rozwiązania problematyki odmienności jednoosobowej sp. z o.o. W szczególności dotyczy to kwestii omawianej w niniejszym artykule. Zdaniem autora zasadne byłoby wprowadzenie właściwych regulacji w Kodeksie spółek handlowych, które rozstrzygałyby wprost kwestie budzące wątpliwości w jednoosobowych sp. z o.o., w tym te dotyczące ograniczeń rozporządzania udziałami. Miałoby to na celu uniknięcie wątpliwości w tym zakresie i zapewnienie większej pewności prawnej dla uczestników obrotu gospodarczego. W szczególności należałoby, w odniesieniu do jednoosobowej sp. z o.o., zastanowić się nad rozciągnięciem odpowiedniego stosowania do niej także innych przepisów o sp. z o.o., a nie tylko tych dotyczących ZW. Zdaniem autora zasadne byłoby również przesądzenie wprost w przepisach Kodeksu spółek handlowych kwestii wyrażania zgody *de facto* samemu sobie przez JW.

BIBLIOGRAFIA

Bielski P.: *Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy a natura spółki akcyjnej*, PPH 2001, nr 11.

Bilewska K.: *Art. 252* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300*[134], pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, Legalis.

Chomiuk M. (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, Legalis, art. 173, 248, 249, 252.

Dziurda M.: *Art. 35* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55[4])*, pod red. J. Gudowskiego, Warszawa 2021, LEX.

Gołaczyński J., Ziemianin K.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 182* (w:) *Biegły w postępowaniu cywilnym i karnym. Komentarz praktyczny, orzecznictwo, wzory pism procesowych i orzeczeń*, pod red. K. Flagi-Gieruszyńskiej, wyd. 2, Warszawa 2020, Legalis.

Grykiel J.: *Art. 15* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300[134]*, pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, Legalis.

Grykiel J.: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz do art. 1–352*, pod red. M. Gutowskiego, wyd. 3, Warszawa 2021, Legalis.

Herbet A.: *Obrót udziałami w spółce z o.o.*, wyd. 2, Warszawa 2004.

Herbet A.: *Art. 182 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa prywatnego*, t. 17A, *Prawo spółek kapitałowych*, pod red. S. Sołtysińskiego, Warszawa 2006, Legalis.

Jara Z. (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, Legalis, art. 156, 157, 210.

Karolak A.: *Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2006.

Kidyba A.: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, wyd. 5, Warszawa 2009, Legalis.

Kidyba A.: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*, wyd. 6, Warszawa 2014, Legalis.

Kidyba A. (w:) M. Dumkiewicz, A. Kidyba: *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2025, art. 165, 248.

Kopaczyńska-Pieczniak K.: *Art. 156* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. II, *Komentarz do art. 151–300*, pod red. A. Kidyby, Warszawa 2018, LEX.

Kruczalak K. (w:) J. Brol, V.M. du Vall, J. Frąckowiak, W.J. Katner, A. Kidyba, E. Kiedrowicz, T. Komosa, C. Kosikowski, E. Nowińska, W. Opalski, U. Promińska, W. Pyzioł, A.P. Skoczylas, K. Kruczalak: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2001, art. 156.

Kupryjańczyk D.: *Art. 15* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, Legalis.

Machnikowski P.: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. E. Gniewka, P. Machnikowskiego, wyd. 12, Warszawa 2025, nb 7, Legalis.

Mazur P.: *Wybrane problemy związane z określaniem tzw. parytetu wymiany w procesach połączeń spółek kapitałowych*, PPH 2023, nr 11.

Mazur P.: *Źródło prawa wspólników do informacji o sprawach spółki a wykładnia przepisów art. 212 i 428 k.s.h.*, PPH 2024, nr 2.

Mazur P., Szlęzak A.: *Wybrane umowy w transakcjach mergers & acquisitions (share deals) w świetle KC i KSH*, Warszawa 2022.

Nazaruk P.: *Art. 35* (w:) B. Bajor, D. Bierecki, J. Bocianowska, J. Ciszewski, M. Ciszewski, G. Karaszewski, J. Knabe, J. Mucha-Kujawa, G. Sikorski, B. Sitek,

R. Tanajewska, P. Nazaruk: *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2024.

Nowacki A.: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. I, *Komentarz. Art. 151–226 k.s.h.*, Warszawa 2018, Legalis.

Nowacki A.: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. II, *Komentarz. Art. 227–300 k.s.h.*, Warszawa 2021, Legalis.

Naworski J.P.: *Art. 209* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, pod red. R. Potrzeszcza, T. Siemiątkowskiego, Warszawa 2011, LEX.

Opalski A. (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IA, *Spółki osobowe. Komentarz. Art. 1–36*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2024, Legalis, art. 15.

Opalski A. (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, Legalis, art. 156, 173, 182, 209, 210.

Opalski A. (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, Legalis, art. 255.

Opalski A., Pabis R., Wiśniewski A.W.: *Art. 249* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, Legalis.

Pabis R. (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, Legalis, art. 173, 182, 249.

Pabis R.: *Art. 252* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, Legalis.

Plesiński P.: *Umowa opcji call i put w transakcjach fuzji i przejęć*, Warszawa 2024.

Popardowski P.: *Art. 23* (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, pod red. K. Osajdy, wyd. 11, Legalis.

Potrzeszcz R., Siemiątkowski T.: *Art. 129* (w:) J.P. Naworski, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, Warszawa 2011, LEX.

Potrzeszcz R., Siemiątkowski T.: *Art. 182* (w:) J.P. Naworski, J. Rodziewicz, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2011, LEX.

Pyzioł W., Szumański A., Weiss I.: *Prawo spółek*, wyd. 3, Warszawa 2019.

Rachwał A.: *Art. 156 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa handlowego*, t. 2A, *Prawo umów handlowych*, pod red. A. Szumańskiego, wyd. 3, Warszawa 2019, Legalis.

Radwański Z., Olejniczak A.: *Prawo cywilne — część ogólna*, wyd. 14, Warszawa 2017.

Radwański Z., Mularski K., Czepita S., Drozd E., Kuniewicz Z., Słotwiński S.: *Art. 63 Kodeksu cywilnego* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne — część ogólna*, pod red. Z. Radwańskiego, A. Olejniczaka, wyd. 3, Warszawa 2019, Legalis.

Rodzynkiewicz M.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 7, Warszawa 2018, LEX, art. 4, 129.

Sobolewski P.: *Art. 35* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. W. Borysiaka, wyd. 34, 2025, Legalis.

Sobolewski P.: *Art. 65* (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, pod red. W. Borysiaka, wyd. 33, Warszawa 2024, Legalis.

Sołtysiński S., Herbet A.: *Art. 173* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, Legalis.

Sołtysiński S., Mataczyński M.: *Art. 337* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 3, wyd. 3, Warszawa 2013, Legalis.

Stanik M.: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. Z. Jary, wyd. 5, Warszawa 2024, Legalis.

Strzelczyk K.: *Art. 244* (w:) J.P. Naworski, J. Rodziewicz, K. Strzelczyk, R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2011, LEX.

Strzępka J.A., Zielińska E. (w:) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, pod red. P. Piniora, J.A. Strzępki, Warszawa 2024, Legalis, art. 156, 173, 182, 210, 248.

Szajkowski A., Tarska M.: *Art. 15* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, A. Herbet, R. Gawałkiewicz, I.B. Mika, M. Tarska: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–150 k.s.h.*, t. I, wyd. 3, Warszawa 2012, Legalis.

Szajkowski A., Tarska M.: *Art. 182* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, Legalis.

Szajkowski A., Tarska M., Szumański A.: *Art. 244* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, Legalis.

Szajkowski A., Tarska M.: *Art. 249* (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, M. Tarska, A. Herbet: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, wyd. 3, Warszawa 2014, Legalis.

Tofel M.: *Art. 15* (w:) J. Bieniak i in.: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 9, Warszawa 2024, Legalis.

Uliasz R.: *Art. 182* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz*. *Art. 1–300*[134], pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, Legalis.

Wiśniewski A.W.: *Art. 157* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, pod red. A. Opalskiego, Warszawa 2018, Legalis.
Włodyka S., Szumański A.: *Art. 156 Kodeksu spółek handlowych* (wyciąg redakcyjny) (w:) *System prawa handlowego*, t. 2B, *Prawo umów handlowych*, pod red. A. Szumańskiego, wyd. 3, Warszawa 2019, Legalis.
Wrzecionek R.: *Art. 255* (w:) *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz. Art. 1–300*[134], pod red. R. Wrzecionka, Warszawa 2025, Legalis.

Słowa kluczowe: ograniczenie rozporządzania udziałami, ograniczenie zbywania udziałów, prawo gospodarcze, prawo handlowe, prawo spółek, spółka jednoosobowa, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

JAN TYMOTEUSZ KWIECIEŃ

RESTRICTIONS ON THE DISPOSAL OF SHARES ARISING FROM THE ARTICLES OF ASSOCIATION IN A SOLE SHAREHOLDER LIMITED LIABILITY COMPANY

S u m m a r y

This article analyses the application of restrictions on the disposal of shares arising from the articles of association in a sole shareholder limited liability company. This issue may be controversial and has not been broadly addressed in either Polish legal doctrine or case law. The aim of this article is to answer the question of whether the institution of restrictions on the disposal of shares applies in general to a sole shareholder limited liability company, and to analyse the potential configurations in which it may appear in such a company.

Key words: commercial law, company law, limited liability company, restriction on disposal of shares, sole shareholder company.